

Адыгэ

макы

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным тыгъуасэ Кремлым шызэришагъ Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъо. Ащ шахэплагъэх псэолъэшI комплексым ихэхъоныгъэрэ къэлэгъэпсын ЮфшIэныр нахь тэрзэу зэхэщэгъэнымрэ япхыгъэ Юфыгъохэм. Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан зэхэсыгъом хэлэжыагъ.

Юфыгъоу зытегушылэштхэм ягугъу кышлызэ Владимир Путиным хыгъэунафыкыгъ не-пэ къалэтыгъэ Юфыр зигъоу зэрэщытыр ыкли ащ социальнэ мэхъанэ зэригъэр. Хэгъэгум и Президент зэрилъытэрэмкIэ, Урысыем икономикэ нахь зыкылытэнымкIэ мэхъанэ шъхьалэ ащ ил.

— Хэгъэгум и ВВП ипро-
центи 6 фэдиз зыпэлухъэрэ
бэдзэрым илъэныкыо шъхьалэ-
лэхэм псэолъэшлыныр зыкIэ
ащыщ. 2014-рэ илъэсым квад-
рат метрэ миллион 84,2-рэ
фэдиз атлупшыгъагъ, илъэсэу
икIыгъэм ащ нахь нахьыб —
квадрат метрэ миллион 85-рэ.
Ау, нахьыпэм фэдэу, цыфхэр
зыщыпсэурэ унэхэм язытет на-
хьышлу шыгъэнымкIэ, фэны-
кыоныгъэу ялэхэм ягъэцкIэнкIэ
джыри бэ шыкIагъэу шылэр.
Бэдзэр амал цыхъэшлэгъухэр
дгъэфедэхэзэ (мыщ хэхъэх
ипотекэр ыкли нэмыкI чыфэ-
хэр), а лъэныкыомкIэ гумэкли-
гъоу цыфхэм ялэхэр нахь тэ-
рзэу зэшлотхынхэ тлэкIышт,
— кылуагъ Владимир Пути-
ным.

Мылькы къэкIуаплэхэр нахь
игъэкIотыгъэу ипотекаем ыльэ-
ныкыокIэ дгъэфедэнхэм, тех-
ническэ амалэу шылэхэр на-
хьышлу шыгъэнхэм мэхъанэ-
шо зэралэр хэгъэгум и Пре-
зидент кыыхигъэщыгъ ыкли ад-
министративнэ пэрыохуныгъэ-
хэу изынынхэм, пIалъэхэм япхы-
гъэу шытхэм нахь къакIед-

гъэчын зэрэфаер кыкIыгъэт-
хыгъ.

Доклад шъхьалэ къэзышы-
гъэр Къэралыгъо Советым ило-
фышлэ куп ипашэу, Красноярс-
кэ краим игубернаторэу Вик-
тор Толоконскэр ары. Ащ кы-
зэрэхигъэщыгъэмкIэ, Урысыем
2015-рэ илъэсым пстэумкIи
цагъэпсыгъэ унэхэм ащыщэу
цыфхэр зычIэсыштхэр процент
93,4-рэ хъугъэх. Мы аужырэ
ильэсхэм квадрат метрэ мил-
лион 85-рэ мэхъу цыфхэр зы-
чIэсышт унэу ашыгъэр, ахэм
зэхэуытэгъэ ахъшэу къакIа-
клорэр сомэ триллиони 4-м
ехъу.

«Типовой проектирование-
кIэ» заджэхэрэ институтыр зэ-
хэщэгъэным, гъот макIэ зилэ
цыфхэм зычIэсыштхэ унэхэр
алэклэгъэхъэгъэнхэм, Iахъэхэлъ
шыкIэм тетэу псэолъэшлыным
зегъэушъомбгугъэным, унэхэр
цыфхэм апае языгъэшлыхэу
зипшъэрылхэр зымыгъэцкIэ-
жыыхэрэм зэрэфашъуашэм те-
тэу адзекIогъэнхэм ыкли нэ-
мыкIхэм япхыгъэ Юфыгъохэм
зэхэсыгъом илъэхъан анаIэ
атырагъэтыгъ.

Адыгеим фэгъэхъыгъэу
къэпIон хъумэ, 2013-рэ илъэ-
сым кыщегъэжыгъэу цыф-
хэр зычIэсыштхэ унэу ашыгъ-
рэр фэди 2,7-кIэ нахьыбэ хъу-
гъэх. Унэхэм яшлын ипсын-
кIагъэкIэ 2014-рэ, 2015-рэ
ильэсхэмкIэ республикэм Кы-
блэ федеральнэ шъолырым
исубъектхэм азыфагу апэрэ

Адыгеим и Лышъхъэ хэлэжыагъ

чыпIэр щибубытыгъ. Фэтэры-
бэу зэхэт унэхэм яшлын, 2014-
рэ илъэсым елытыгъэмэ, про-
цент 70-кIэ нахьыбэ хъугъэ.
2016-рэ илъэсым иапэрэ мэ-
зищ цыфхэр зычIэсыштхэ унэ
квадрат метрэ мин 31-рэ
атлупшыгъ, илъэсэу икIыгъэм
елытыгъэмэ, фэди 1,5-кIэ ар
нахьыб.

— 2007-рэ илъэсым кыще-
гъэжыгъэу цыфхэр зычIэсышт-
хэ унэхэм яшлын ипсынкIа-
гъэкIэ Адыгеим ихэхъоныгъэ-
хэр нэрылгъэгъух. Ау ащ даклоу
къэлогъэн фае а гъэхъагъэхэм
такъышыуцу зэрэмыхъуштыр,
анахъэу етIани негъэ экономи-
кэм изытет зыфэдэм укы-
пкырыкIын хъумэ. Непэ гъэ-
кIэжыгъээнхэ фае псэолъэшлы-
нымкIэ рынкэмрэ къэлэгъэпсын

политикэмрэ. ПсэолъэшI лъэны-
кыор джыри нахь лъэгэплэ иным
нэсынымкIэ негъэ зигугъу тшы-
гъэ Юфыгъохэм мэхъанэшхо зэ-
рлэм сицыхъэ тель, — кылуагъ
Тхьаклушынэ Аслъан.

Къэбар жъугъэм иамалхэм
ялыкIохэр Адыгеим и Лышъхъэ
гушылэгъу зыфэхъухэм ащ кы-
зэрилуагъэмкIэ, къэлэгъэпсын
лофшIэныр республикэм нахьы-
шлоу цызэхэщэгъэным пэе Iофт-
хэбзэ гъэнэфэгъэхэр рахъу-
хъэгъахэ. Илъэсэу икIыгъэм
ыкIэхэм адэжъ «гъогу картэклэ»
зеджагъэхэр аухэсыгъ. Ар зы-
фитегъэпсыхъагъэр инвестици-
хэм альэныкыокIэ шъолыр зэ-
фэшъхъафхэм акIырыплъыгъэ-
ныр, анахъ дэгъоу агъэфедэ-
р шыкIэ-амалхэр республи-
кэм игъэкIотыгъэу щыпхыры-

щыгъэнхэр ары. Адыгеим ишэ-
пхъэ-хэбзэ акт заулэми зэхъо-
кIыныгъэхэр афэхъугъэх, псэо-
лъэшлыным ыльэныкыокIэ до-
кументхэм ягъэпсын уахътэу
пэлухъэрэ хэпшыкIэу нахь ма-
кIэ шыгъэнымкIэ ахэм яшлуа-
гъэ къэкIощт. Республикэм
псэолъэшлыным пэе изынынхэр
къащаратыным мэфи 110-рэ
гурытымкIэ пэлухъэ; псэолъэ-
шынымкIэ изынынхэр къалахы-
ным пэе гурытымкIэ Iофтхэбзэ
15 зэшлуахы. Урысые Феде-
рацием ишъолырыхэм апшъэ-
рэ IэнатIэ ащызылыгъ цыфхэм
IофшIэн шлуагъэу кы-
тырэм уасэ фэшлы-
гъэнымкIэ агъэнэфэ-
гъэ пчъагъэхэм ар
ашъхъадэкIырэн.

Къэралыгъо Сове-
тым изэхэсыгъо фэ-
хъугъэ кIэууххэм ате-
гъэпсыхъагъэу Урысые
Федерацием ипсэо-
лъэшI комплекс ихэ-
хъоныгъэкIэ предло-
жение заулэ агъэнэ-
фагъ. Ахэр зыфэгъэ-
хыгъэхэр инвестици-
оннэ проектхэр пхы-
рыщыгъэнхэр, техно-
логиякIэхэр гъэфедэ-
гъэнхэр, псэолъэшлы-
ным ыльэныкыокIэ хэ-
бзэгъэуцугъэу шылэ-
хэм зедгъэштэныгъэ
ахэлъхъэгъэныр, къэ-
ралыгъо-унэе зэдэлэ-
жъэныгъэм иамалхэр

гъэфедэгъэнхэр, программэу
«Урысыем щыпсэурэ унагъо-
хэр зычIэсыштхэ унэхэр» зы-
филорэм тегъэпсыхъагъэу про-
ектхэр нахь шлуагъэ хэлъэу
зэшлохыгъэнхэм пэе Iофтхэбзэ
тедзэу зэрахъаштхэр, джащ
фэдэу социальнэ ыкли транс-
порт инфраструктурэм хэхъо-
ныгъэ ягъэшлыгъэныр ары.

Адыгеим и Лышъхъэ кы-
зэрэхигъэщыгъэмкIэ, республи-
кэм инвестициехэмкIэ илофхэм
язытет лъэныкыо пстэумкIи на-
хьышлу шыгъэным епхыгъэ Iофт-
хъабзэхэр тапэкли лъагъэкIо-
тэщтых, ащ кыхеубытэ псэо-
лъэшлыным ихэхъоныгъи.

Апэрэ сурэтыр А. Гусевым
тырихыгъ, ятIонэрэр — Н. Гу-
севам.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу ыкли ихъакIэхэу лъытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Я XIX-рэ лIэшлэгъум шылэгъэ Кавказ заом
хэклодагъэхэм афэгъэхъыгъэ шыгъо-шIэжъ
Мафэр 2016-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм и
21-м Адыгеим шыхагъэунафыкIышт.

Мыекъуапэ культурэмкIэ икIэлэ парк дэжъ
сыхъатыр 17.00-м кыщырагъэжъэныш, цыф-
хэр жъугъэу зэхэтхэу ЗыкIыныгъэмрэ Зэ-
гурыIоныгъэмрэ ясаугъэт дэжъ кынысыщтых.

Я XIX-рэ лIэшлэгъум шылэгъэ Кавказ заом
хэклодагъэхэр агу кызыщагъэкIыжырэ шыгъо-
шIэжъ Мафэм фэгъэхъыгъэ митинг-реквиемыр
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филар-
моние сыхъатыр 18.00-м шырагъэжъэшт.

Iофтхъабзэм шъухэлэжъээнэу шъукъетэгъэ-
благъэ.

ЗэхэщэкIо комитет

Шлуагъэ къытэу агъэцэклагъ

«Адыгъ Республикэм иреспубликэ бюджет 2015-рэ илъэсым гъэцэклагъэ зэрэхъугъэм ехылаагъ» зыфиорэ едэлунхэр тыгъуасэ зэхашагъэх. Ифтахъабзэр зрашагъ АР-м финансхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбыйрэ Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм бюджет-финанс ыкIи хэбзалахъ политикэмкIэ икомитет итхьаматэу Мырзэ Джанбэчрэ. Зэхъсыгъом хэлъжагъэх министрэхэм я Кабинет хэтхэр, республикэм и Парламент и депутатхэр, ведомствэхэм ыкIи къулыкъухэм япашэхэр, студентхэр, нэмыкIхэри.

Мы ифыхыгъом епхыгъэу къагушылаагъ министрэу Долэ Долэтбый. Ащ къызэриуагъэмкIэ, УФ-м и Президент къыгъэуцугъэ пшъэрлыхэр, «жъоныгъокIэ унашъохэр» гъэцэкIэгъэнхэм, республикэм социальнэ зыпкитыныгъэ илыным афэгъэхыгъагъ бюджет ыкIи хэбзалахъ политикэу блэкIыгъэ илъэсым зэрахъагъэр. 2015-рэ илъэсым зэхъуытэгъэ бюджетым ихахъохэр сомэ миллиард

17,004-м нэсыгъэх, хъарджхэр сомэ миллиард 18-рэ миллион 157-м ехъугъэх, ахъщэу зыщыклагъэхэр сомэ миллиардрэ миллион 153-рэ. ХэхъомкIэ гухэлъэу цылагъэр процент 99,6-кIэ, хъарджхэмкIэ — процент 97-кIэ гъэцэкIагъэхэ хъугъэ. 2014-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, республикэ бюджетым ихахъохэр сомэ миллион 832-кIэ нахъыбэ хъугъэ. Хэбзалахъхэм къакIэклагъэр сомэ миллиарди 6-рэ миллион 873-рэ, мыхэбзалахъ хэхъохэр сомэ миллион 268,5-рэ.

он 248,9-кIэ нахъыбэх.

Зэхъуытэгъэ бюджетым кIыхъэгъэ ахъщэм шыщэу сомэ миллиарди 9-рэ миллион 891-р хэбзалахъ ыкIи мыхэбзалахъ хахъох. ИкIыгъэ илъэсым елытыгъэмэ, а къэгъэлыгъоныр сомэ миллион 634,5-кIэ нахъыбэ хъугъэ ыкIи проценти 106,8-м кIэхъагъ. ЗэкламыгъэкIожьырэ ахъщэу бюджетым кIыхъагъэр сомэ миллиарди 7-рэ миллион 112-м ехъу. 2014-рэ илъэсым егъэ

УФ-м и Президент къыдигъэ-кIыгъэ «жъоныгъокIэ унашъохэр» республикэм зэрэшагъэцэкIэхэрэм илофыгъуи министрэр къытегушылаагъ. Анахъ шъхъалэу зигугъу къышлыгъэр «гъогу картэм» къыдилытэу, бюджетым епхыгъэу лоф зышлэхэрэм ялэжъапкIэ къэгъэлыгъон гъэнэфагъэм нэгъэсыгъэнымкIэ пшъэрлыгъэу шылэхэр илъэс экIэлъыкIохэм зэшлохыгъэхэ зэрэхъугъэр ары. Бюджет ахъщэр нахъыбэу зыпэлуагъэхъагъэхэр: гъэсэныгъэр — сомэ миллиарди 3,2-м ехъу е процент 20,9-рэ, социальнэ политикэр — сомэ миллиарди 3-рэ миллион 177,5-рэ е процент 20,6-рэ, псауныгъэр къаухъумэгъэныр — сомэ миллиарди 3-рэ миллион 88-рэ е процент 20,1-рэ, лъэпкъ экономикэр — сомэ миллиарди 2-рэ миллион 777-рэ е процент 18.

пшагъэмэ, федеральнэ гупчэм къыкIыгъэ Iэпылэгъур сомэ миллион 29,7-кIэ нахъыб, субсидиэхэр сомэ миллион 371-кIэ нахъ макI.

2014-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, республикэ бюджетым ихахъохэр сомэ миллион 832-кIэ нахъыбэ хъугъэ. Хэбзалахъхэм къакIэклагъэр сомэ миллиарди 6-рэ миллион 873-рэ, мыхэбзалахъ хэхъохэр сомэ миллион 268,5-рэ.

2015-рэ илъэсым муниципальнэ образованиэхэм сомэ миллиарди 4-рэ миллион 424-м ехъу аратыгъ, 2014-рэ илъэсым елытыгъэмэ, ар сомэ миллион 383,4-кIэ нахъыб. Ащ ишлуагъэкIэ районхэм ыкIи къалэхэм ябюджетхэр агъэцэкIэнхэ альэкIыгъ.

Долэ Долэтбый къызэриуагъэмкIэ, республикэм бюджетыр шлуагъэ къытэу зэрэшагъэцэкIэрэм, ахъщэу кIыхъэрэр зыщыклагъэм ыкIи игъом зэрэпэлуагъахъэрэм федеральнэ гупчэм осэшлу къыфишлыгъ. Мы къэгъэлыгъонымкIэ Урысыем ишъолъырхэм азыфагу Адыгеим я 7-рэ чIыплэр циубытыгъ ыкIи ахъщэ тедагъуу сомэ миллион 280-рэ къыфатIупшыгъ. Гъэхъагъэу шылэхэм къащымыуцухэу лоф зэралэщтыр, непэ гумэкIыгъоу, щыклагъэу шылэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм аналэ зэрэтырагъэтыщтыр министрэм къылуагъ, ащкIэ пшъэрлы шъхъалэхэр къыгъэнэфагъэх.

Непэ, экономикэр зыхэт къыныгъохэм ялэхъан, республикэ бюджетыр, социальнэ пшъэрлыхэр гъэцэкIагъэхэ зэрэхъухэрэм Мырзэ Джанбэч осэшлу фишлыгъ. АщкIэ Адыгеим игъэцэкIагъо хэбзэ къулыкъухэм зэрафэразэхэм кIигъэтхыгъ. Тишъолъыр щыпсэурэ цыфхэм шылэкIэ-псэукIэ амалэу ялэхэр нахъышлу шыгъэнхэм пае структурэ пстэуми ялэ зэхэлъэу лоф ашIэн, ыпэкIэ лъыкIотэнхэ зэрэфаер къыхигъэщыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Игъом нагъэсыгъ

Тэхъутэмыкье районим ипоселкэу Яблоневскэм щыпсэурэ Ирина Ильченкэм ирзэныгъэ къызыщыриIотыкIырэ тхыгъэ Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекциие къыфэкIуагъ.

2016-рэ илъэсым гъэ-тхалэм и 30-м Ирине шыпхъу хъушъэн ихъагъэу Краснодар симэджэ-щым ращэжъагъ, ау игъом нигъэсын зэрымпылэкIыщтыр водителым къыгурыуагъ ыкIи Къэралыгъо автоинспекцием илофышлэхэм зафигъэзагъ.

А мафэм Тэхъутэмыкье районим лоф шалэщтыгъ полицием истаршэ лейтенантэу Алий Бекбулатовырэ полицием илейтенантэу Лаикъо Русланрэ. Ахэр псынIкIэу япашэхэм къафытеохи, краим игупчэ медицинэ

учреждение бзылфыгъэр ашагъ.

Сымэджэщым зычлашагъэр такыкъ заулэ хъугъэу пшъэшъэжъые цыкIоу Самирэ дунаим къытехъуагъ. Полицейскэхэр псынIкIэу зэрэекIуагъэхэм ишлуагъэкIэ сабийми ными ящылэныгъэкIэ щынагъор ашъхъарыкIыгъ.

«Iэпылэгъу къызэрэтфэхъугъэхэмкIэ лъэшэу ты-зэрафэразэр тикъулыкъу-шлэхэм ятэлэ ыкIи ащ фэдэ цыфхэр хэгъэгу кIоцI лофхэмкIэ къулыкъухэм зэрэхэтхэм тырэгущо» — ело тхыгъэм иавтор.

Нахъышлоу адэлэжъэнхэм фэшI

Адыгъ Республикэм лофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкIэ, кIэлэцIыкIухэм, бзылфыгъэхэм ыкIи унагъом япхыгъэ лофыгъохэмкIэ мы министрествэм иотдел илофышIэхэмрэ «Центр программно-технологического обеспечения» зыфиорэмрэ семинар зэхашэгъагъ.

лофтхъабзэр зэхъылэ-гъагъэр зыныбжэ имы-кIуэгъэ кIэлэцIыкIухэу, социальнэ чIыплэ къын, чIыплэ щынагъо ит унагъо-хэу республикэм щыпсэ-

ухэрэм афэгъэхыгъэ къэбархэр зэгъэулугъэнхэр, «база данных» зыфиорэм гъэпсыгъэныр ары.

Семинарым хэлэжъэнхэу къырагъэблэгъагъэх

цыфхэм социальнэ фэлэ-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэмкIэ гупчэхэм унагъом, ным, кIэлэцIыкIугом яло-фыгъохэмкIэ яотделхэм япашэхэр, ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ къэбархэр чIыплэхэм ащыуагъо-гъэнхэмкIэ пшъэдэкIыжэ зыхъынэу агъэнэфагъэхэр. лотхъабзэм зыщытегу-щылэгъэхэ лофыгъохэм ащыщых 2016-рэ илъэсым игъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо зэрэзэхэщэгъэщтыри, зыныбжэ имыкIуагъэхэм ащыщхэм алэ зытырацэ-

ежыныным, заулыкIыныным игумэкIыгъо епхыгъэу пэшорыгъэшэ лофшIэнэу зэшлохыгъэнхэ фаехэри, кIэлэцIыкIухэр зыплурэ унагъохэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныри.

Семинарым ишлуагъэкIэ, ащ хэлэжъэгъэ пстэуми яшIэныгъэхэм ахэхъуагъэу алытагъ, ащ амал къеты унагъомрэ кIэлэцIыкIухэмрэ яфэлэ-фашIэхэр нахъ дэгъоу гъэцэкIэгъэнхэмкIэ хэкIыплэхэр къыхэхыгъэнхэу.

(Тикорр.).

Дэгъум гъунэ илэп

А гупшысэм къыпкъырэкIых унагъом ыкIи кIэлэцIыкIухэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ Красногвардейскэ чIыплэ гупчэу «Доверие» зыфиорэм илофышIэхэр япшъэрлыхэм ягъэцэкIэнкIэ.

Адыгъ Республикэм лофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкIэ, мы гупчэм иметодическэ совет бэмышIэу зэхэсыгъоу илагъэр зыфэгъэхыгъагъэр мыхэм социальнэ фэлэ-фашIэу цыфхэм афагъэцэкIэхэрэм ядэгъугъэ

хэгъэхъогъэныр ары. Анахъ лофыгъо шъхъалэу къэуцугъэр а фэлэ-фашIэхэм ядэгъугъэ уасэ зэрэ-фашIыт шIыкIэм икIы-хэын. Нэужым ахэм ра-хъухъагъ отдел пэпчэ-ыгъэцэкIэрэ фэлэ-фашIэм изытет гъэунэфыгъэным екIопIакIэу илэщтыр.

Зэхэсыгъом хэлэжъа-

гъэхэм аналэ нахъ зытырагъэтыгъэр фэлэ-фашIэхэм ядэгъугъэ хэгъэхъогъэным фэшI зиягъэ къэ-кIорэ лофыгъохэр, ахэр зэрагъэцэкIэхэрэр зэрэу-уплэкIуштхэ шапхъэхэр ыкIи мониторингым изэхэщэн.

Советым хэтхэм зэралытагъэмкIэ, социальнэ фэлэ-фашIэхэр зыфагъэ-цэкIэхэрэм азыфагу анкетированиер щырегъэ-кIокIыгъэныр ищыклагъ. А анкетэхэр гупчэм иотделе-ние пэпчэ физэхэгъэу-цогъэным епхыгъэ лофы-гъоми тегушылагъэх. Ахэм хагъэунафыкIыгъ социаль-нэ фэлэ-фашIэхэр зыфагъэ-цэкIэрэ цыфхэм ахэм

уасэу къафашIырэр анкетэхэм къаратхэмэ, нэужым ахэр зэфахысыжъхэзэ ашIымэ, ялофшIэн щыкла-гъэу фэхъурэри къызэрэ-лэгъоштыр, ахэм ядэгъэ-зыжыкIэн нэужым дэлэ-жъэщтых.

Ащ фэдэ лофшIакIэм гупчэм шылажъэрэ пэпчэ пшъэдэкIыжъэу илэр нахъ зэхышIэным къыфищэщтэу, учреждением зэрэпсаоу зэрихэрэ политикэм игъэ-цэкIэнкIэ ар Iэпылэгъушлу хъуштэу алытагъ советым изэхэсыгъо хэлэжъа-гъэхэм. Мыщ дэжыкI творческэ инициативэм, гупшысакIэм уасэ зэриларэ къыхагъэщыгъ.

(Тикорр.).

Усаклоу Крючков Юрий Федор ыкIом идунай зэрихъожьыгъэр гухэкI ащыхъоу адыгэ тхакIохэм я Союз хэтхэр щымылэжыкIым илахылхэм афэтхъаусыхэх.

Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу КIэрэщэ Тембот ыцIэ зыхъырэм илофышIэхэм гухэкIышхо ащыхъугъ ялофшIэгъоу БиданэкIо Марзыят Мухьдинэ ыпхъум ышнахыжэ идунай зэрихъожьыгъэр ыкIи илахылхэмрэ игупсэхэмрэ афэтхъаусыхэх.

ХЫКУМ ПРИСТАВХЭМ КЪАТЫ

Студентхэр ихьэклагъэх

Жьоныгъуаклэм и 13-м Мыекьопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледжым истудентхэр хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гьэлорышланлэу Адыгэ Республикэм шылэм ихьэклагъэх. Мы къулыкъум илофшэн зэрэзехищэрэм ныбжьыкълэхэм зыщэгъэгъозагъ. Гьэсэнныгъэм иучреждениерэ Гьэлорышланлэмрэ зэзэгъыныгъэу зэдашыгъэм диштэу мы лффтхьабзэр зэхащэгъ.

«Хэбзэуэхумэкло лффтшэныр» зыфилорэ сэнэхьатыр зэзыгъэгъотырэ студентхэм Гьэлорышланлэр къарагъэплъыхьагъ, къулыкъум илофшэн зэригъэпсырэр, пшээрълэу зыфигъэуцужьхэрэр къафалотагъэх.

Джащ фэдэу къулыкъушлэхэм яшъуашэ, агъэфедэрэ хэушъафыкълыгъэ лашэхэр арагъэлэгъуэх. Спортзалым члэхьагъэх, Гьэлорышланлэм икъулыкъушлэхэм физическэ ухьазырыны-

гъэу, бэнэклэ зэфэшхьафхэмклэ лэлэсэныгъэу алэклэпыр клэлэ ныбжьыкълэхэм арагъэлэгъуэх.

Нэужым Гьэлорышланлэр зычлэт къулыкъушлэ унэр студентхэм къаплъыхьагъ, щэрыномкклэ зызчагъасэрэм еклолагъэх. лашэм узэрэдзеклощтыр, мыш дэжъым щынэгъончъэным ишпхьэхэр бгъэцэклэнхэ зэрэфар ныбжьыкълэхэм къафалотагъ. Зэзэгъыныгъэу зэдашыгъэм диштэу мыш фэдэ лффтхьабзэхэр тапэкли зэхащэхэзэ ашышт.

Чыфэр рагъэпщыныгъ

Адыгеим ис предпринимательым илофшэнклэ ыгъэфедэгъэ электроэнергием ыпклэ зэримытырэм кыхэкълыклэ, пхъэшхь-мышхьэхэр зыщилыгъ гъэтылпылэм арест тыралъхьан фаеу хъугъэ. Мы хульфыгъэм гъэстыныпхъэ-энергетическэ компанием сомэ мини 140-рэ фэдиз ритыжъын фэягъ, ар зэрытхэгъэ тхьапэр хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гьэлорышланлэу Адыгеим щылэм Кошхьэблэ рай-

Лы атыгъ

Хабзэ зерафэхъугъэу, хыкум приставхэм якъулыкъушлэхэр шлушлэ лффтхьабзэхэм ахэлажъэх. Теклоныгъэм ия 71-рэ ильэс фэгъэхьыгъэу Гьэлорышланлэм лффт цызышлэрэ нэбгыри 10-м ехъумэ бэмышлэу лы атыгъ.

хьэхэр зыщалыгъ гъэтылпылэр предпринимательым тетхагъэу кыхагъэщыгъ. Псынклэ дэдэу а мылкъум арест тыралъхьагъ. Илофшэн кызызетемыуцонным пае предпринимательы хыкум приставхэм яотделэу Кошхьэблэ районым щылэм къэклолагъ ыкли чыфэу телпыр зэкклэ кыпщыныжъыгъ.

Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гьэлорышланлэу Адыгеим щылэм ипресс-къулыкъу.

Лытэныгъэ зыфэтшырэ хэдзаклохэр!

Къэралыгъо Думэмрэ республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ ахагъэхьащт кандидатурэхэм ягъэнэфэнклэ «Единэ Россием» ипэшлорыгъэш партийнэ мэкъэтыныр тхьаумафэм, жьоныгъуаклэм и 22-м, зэхащэгъ. Урысыем ицыфхэу Адыгеим щыпсэххэрэр, хэдзын шхьалэхэм ахэлэжъэнхэу фитыныгъэ зилэхэр зэкклэ къетэгъэблагъэх.

Зыцатхыгъэхэ чыплэ закъор ары нылэп амакъэ зыцатын алъэкыщтыр. Счетнэ комиссия 54-рэ Адыгэ Республикэм щызэхашагъ, ахэм ащыщхэм хэдзыплэ участкэ заулэмэ ягъунапкъэхэр кызыздагъэгъунэ.

1. Адыгэкъл, В.И. Лениным ипр., 21, тел. **(8-877-72)9-22-24**

2. Адыгэкъл, Пушкиным иур., 15, тел. **(8-877-72)159-11-00**

3. Джэджэ районыр, ст. Джэджэ, ур. Краснэр, 310, тел. **(8-877-79)9-14-30**

4. Джэджэ районыр, п. Новэр, пер. Советскэр, 2, тел. **(8-877-79)9-41-67**

5. Джэджэ районыр, ст. Дондуковскэр, ур. Элеваторнэр, 30, тел. **(8-877-79)9-32-44**

6. Джэджэ районыр, с. Сергиевскэр, ур. Почтовэр, 7, тел. **(8-877-79)9-35-82**

7. Джэджэ районыр, ст. Келермесскэр, ур. Советскэр, 89, тел. **(8-877-79)9-53-37**

8. Кошхьэблэ районыр, къу. Фэдз, ур. Краснооктябрьскэр, 104, тел. **(887770)9-67-40**

9. Кошхьэблэ районыр, с. Натырбые, ур. Краснэр, 54, тел. **(887770)9-76-21**

10. Кошхьэблэ районыр, къу. Кошхьабл, ур. Советскэр, 55, тел. **(887770)9-12-22**

11. Кошхьэблэ районыр, къу. Еджэркъуай, ур. Школьнэр, 28 «А», тел. **(887770)9-31-19**

12. Красногвардейскэ районыр, къу. Хьатикъуай, Мамырынгъэм иур., 35, тел. **8-8777-5-41-51**

13. Красногвардейскэ районыр, с. Красногвардейскэр, Октябрэм ия 50-рэ ильэс иур., 35, тел. **8-87778-5-23-98**

14. Красногвардейскэ районыр, с. Белэр, ур. Советскэр, 36, тел. **8-8777-5-53-22**

15. Красногвардейскэ районыр, с.

Еленовскэр, ур. Пролетарскэр, 20, тел. **8-8777-5-66-98**

16. Красногвардейскэ районыр, къу. Улап, Къумпылым иур., 6, тел. **8-8777-5-71-35**

17. Мыекьопэ районыр, ст. Кужорскэр, ур. Краснооктябрьскэр, 18, тел. **8-928-463-22-88**

18. Мыекьопэ районыр, къут. Краснэ Улькэр, ур. Октябрьскэр, 27, тел. **88-7777-5-63-45**

19. Мыекьопэ районыр, п. Цветочнэр, ур. Клубнэр, 6, тел. **8-928-467-29-00**

20. Мыекьопэ районыр, п. Тульскэр, ур. Комсомольскэр, 22, тел. **88-7777-5-14-75**

21. Мыекьопэ районыр, ст. Абдзахэр, ур. Клубнэр, 48, тел. **88-7777-5-72-39**

22. Мыекьопэ районыр, ст. Дахьо, ур. Советскэр, 20, тел. **88-7777-5-53-19**

23. Мыекьопэ районыр, ст. Куржипскэр, Лениным иур., 144, тел. **8-918-220-81-79**

24. Мыекьопэ районыр, п. Краснооктябрьскэр, ур. Пролетарскэр, 7а, тел. **8-962-859-92-28**

25. къ. Мыекьуапэ, ур. я 12-рэ Мартыр, 126, тел. **8-772-55-27-42**

26. къ. Мыекьуапэ, ур. Тульскэр, 3, тел. **8-772-54-91-51**

27. къ. Мыекьуапэ, Пушкиным иур., 173, тел. **8-772-52-56-04**

28. къ. Мыекьуапэ, ур. Курганнэр, 331, тел. **8-772-53-42-40**

29. къ. Мыекьуапэ, Гоголым иур., 112, тел. **8-772-52-81-36**

30. къ. Мыекьуапэ, ур. Советскэр, 108, тел. **8-772-52-39-07**

31. къ. Мыекьуапэ, ур. Курганнэр, 644, тел. **8-772-53-23-61**

32. къ. Мыекьуапэ, ур. я 12-рэ Мартыр, 144-а, тел. **8-772-55-78-50**

33. къ. Мыекьуапэ, ур. Курганнэр, 1, тел. **8-772-54-87-28**

34. къ. Мыекьуапэ, ур. я 7-рэ Периулкэр, 22, тел. **8-772-54-54-79**

35. п. Гавердовскэр, пер. Клубнэр, 1, тел. **8-772-55-92-11**

36. къ. Мыекьуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 51, тел. **8-772-52-27-72**

37. къ. Мыекьуапэ, Мопрэм иур., 65, тел. **8-772-53-93-52**

38. къ. Мыекьуапэ, ур. Депутатскэр, 10, тел. **8-772-55-60-68**

39. къ. Мыекьуапэ, ст. Ханскэр, ур. Краснооктябрьскэр, 21, тел. **8 (8772) 56-51-62**

40. Тэхьутэмыкьое районыр, къ. Щынджый, Пушкиным иур., 22, тел. **8-918-079-25-52**

41. Тэхьутэмыкьое районыр, къ. Тэхьутэмыкьуай, культурэмклэ Унэр, Шъэумэным иур., 3, тел. **8-918-414-40-00**

42. Тэхьутэмыкьое районыр, п. Инэм, Сединым иур., 9, тел. **8-918-471-20-27**

43. Тэхьутэмыкьое районыр, п. Инэм, Чкаловым иур., 13, тел. **8-918-315-38-59**

44. Тэхьутэмыкьое районыр, п. Яблоновскэр, Гагариным иур., 41/1, тел. **8-918-448-37-90**

45. Тэхьутэмыкьое районыр, п. Яблоновскэр, Гагариным иур., 41/1, тел. **8-918-419-06-67**

46. Тэхьутэмыкьое районыр, п. Яблоновскэр, ур. Заводскоир, 7, тел. **8-918-347-06-10**

47. Тэхьутэмыкьое районыр, къу. Афыпсып, Жанэм иур., 5, тел. **8-988-474-17-57**

48. Теуцожь районыр, п. Лъэустэнхьабл, Лениным иур, 24а, тел. **8(8772)9-76-19**

49. Теуцожь районыр, къу. Очэпщый, ур. Школьнэр, 1, тел. **8(8772)9-44-24**

50. Теуцожь районыр, къу. Пэнэжыкьуай, ур. Октябрьскэр, 34, тел. **8(918)932-65-63**

51. Теуцожь районыр, къу. Гьобэ-къуай, Лениным иур., 84, тел. **8(918)428-36-19**

52. Шэуджэн районыр, п. Заревэр, ур. Пролетарскэр, 1, 24а, тел. **8(8777)-3-9-41-57**

53. Шэуджэн районыр, къу. Хьакурынэхьабл, ур. Краснооктябрьскэр, 102, тел. **8(8777)3-9-21-63**

54. Шэуджэн районыр, къу. Джыракый, ур. Краснооктябрьскэр, 45-б, тел. **8-988-477-35-65**

Кандидатхэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр нахь игъэклотыгъэу зэзыгъашлэ зышлоигъохэр зигугъу къэтшыгъэ телефонхэмклэ афьтеонхэ, rg.er.ru зыфилорэ адресымклэ, джащ фэдэу партием ишъольыр, ичылплэ гъэцэкклэ комитетхэм зафагъэзэн алъэ-кышт.

Унэгъо зэклужьхэр агъэшлуагъэх

Унагъом ыльапсэ зэрэбгъэпытэщтым, сабынгъор кызыэрэбгъэгъу-нэщтым, ныхэр зэрэбгъэлэплэштхэм афэгъэхьыгъэу ЗАГС-м и Мыекьопэ къутамэ цыф зэхэхэ щыреклокыгъ. Унэгъо пытэ зэдэзгъэпсыгъэ юбилярхэм ащыщхэр ащ къырагъэблэгъэгъагъэх.

ЗАГС-м икълэ отдел ипашэу Га-лина Дорошенкэм кызырлуагъэмклэ, мыш фэдэ лффтхьабзэхэр ильэс къэс зэхашэх, цыфыбэ ахэм къарагъэблагъэ. Тихэгъэгъу унагъом и Мафэ зыщыхагъэунафыкырым ар тырагъэфэгъагъ.

Унагъом имэфэкл шагъэшлуагъэхэм ильэсипшл пчъагъэ зэдэзыгъэшлэгъэ зэшхьэгъусэхэр арых кыщыхагъэщыгъэхэр. Зыныбжь нахь хэклотыгъэу ахэм ахэтыгъэхэм ильэс 67-рэ зэдэгъэшлагъ.

Хьаклэхэм афэгъушлуагъэх, творческэ коллективхэм якъэгъэлэгъонхэм арагъэплъыгъэх, шлухьафтынхэр афашыгъэх. Унэгъуитфэу агъэлэплэгъэхэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр къалотагъэх, зэшхьэгъусэхэм ягукъэ-кыжьхэр гъэшлэгъоныгъэх.

ЗАГС-м илофшлэхэм сурэтхэр зыдагъэуцорэ альбомхэр юбилярхэм аратыгъэх. Унагъо пшлэныр зэрэмыпсынклагъор, уишэнрэ уиакыплрэ зедитэнхэм, зэфэгъэклотэжъым мэхьанэ зэрлэр, шхьэкклэфагъэр гуфэбэныгъэм зэрильапсэр гупшысэ шхьалэхэу цыф зэхэхэм щыпхырыщыгъагъэх.

— Непэ къедгъэблэгъэгъэ зэшхьэгъусэхэм япсэуклэ ныбжьыкълэхэмклэ щысэтэхыплэу зэрэщытым тицыхьэ телъ, — кылуагъ Г. Дорошенкэм. — Цыфыгъэмрэ зэфыщытыклэ дахэмрэ непи ахэм чланагъэп. Яунэгъо льапсэ пытэ, яклалэхэр гъэсэгъэх, цыф тэрэз хуэгъэх, кынхэр зэпачыхэзэ, къадэхуэгъэ пстэуми рыразэхэу непэ мэлпсэх.

«Унагъор пытэмэ, хэгъэгури лъэш», зылуагъэм шыпкэзэ ылуагъэр. Илъэсыклэр кызыихьагъэм кыщегъэгъагъэу Мыекьуапэ щыпсэурэ унагъохэм джыри 265-рэ къахэхьагъ, сабий 814-рэ къэхуэгъ, ахэм ащыщэу 434-р — шъэожьых, 380-р — пшэ-шъэжъых.

(Тикорр.).

2016-р — МЭЩБЭШІЭ ИСХЪАКЪ И ИЛЬЭС

(Къызкълъыклорэр жьоныгъуаклэм и 14-м къыдэкълъыгъэ номерым ит).

Усэтхыныр хэлъу цыфыр къэху, ар талантышху. Ау усэм идунай ухэханыр зэчый закьоклэ икьурэп, ащ уемы-зэщэу удэлэжхэн фае. Гъашлэм, анахь гъэсэклэ лъэшым, узыфигъэсэгэхэр зыхэлплъхъэшунхэ, цыфхэм ягугъэ-гупшысэхэр зыхэлплъхъэшунхэ фае. Ахэр уизэчый зыдебгъэкълэхэклэ, лъэныкъуабэклэ зызыужьыгъэ, поэзиешыпкъэр къызгурылорэр джырэ тхылъеджэм узэхишкылышт.

Блэкълъыгъэм идесэ къэкълэщтым игъуаз

— Адыгэм къырыкълуагъэр, ащ итарихь къызшыбгъэлъэгъоу роман пчъагъэ къыпкъэкълыгъ. Ахэм узэджэклэ, блэкълъыгъэмр неперэмрэр зэрэзэппхышъурэр умыгъэшлэгъон лъэкълъырэп. Адыгэм итыгъуасэ хэтыгъэ нэпсымрэр гузэжъогъумрэр, зэ-нэкъокъумрэр зэо мэхъаджэмрэр, хъазабымрэр гухэкълымрэр унэгъу къыкълэзгъэуцорэр сатырхэм уяджэу, тхылъыр зызэгъолпхъажьыкълэ, гур мэузмэ, лъэпкъым хэлъыгъэ хабзэм, шыпкъагъэм, лъыгъэм, зэфэгъэм, цэлагъэм уарымыгушхон лъэкълъырэп. Нэмыкълэу къэплон хъумэ, уиromanхэмкълэ къэкълэщтым тыфэзыщэрэ гъогур бгъэнафэу къысгъэхъу. Джа тхылъхэр птхынхэм укьыфэзгъэу-щыгъэ гузэхашлэр цыфхэм анэбгъэсыгъэу огугъа?

— Сэ цыфхэм анэзгъэсынэу сызыфэягъэр ори уигушыгъэ къыхэбгъэщыгъ. Тиблэкълыгъэ дгъэезэпытынэу арэп сэ тхылъеджэхэм сызфаджэрэр, лъэпкъым къырыкълуагъэр ашлэнэу, тхъамыкълэ-гъоу къытэхъулапгъэм десэ, акъыл хахынэу ары сызыфаер. Плъапсэ икъежаплэрэ блэкълъыгъэм къыхэпхыгъэ шлэныгъэмрэр ары къэкълэщтым илгъоу зыгъэнэфыхэрэр. Тилъэпкъ тхъамыкълэгуабэ ынэгъу клэкълыгъ. Ау ащ кыкълъэрэп зыгорэм сисэ фэзгъэчанэу, хэти згъэмысэрэп адыгэм къышышкыгъэмкълэ. Архив до-

кументхэм къахэс-хыжыгъэ шыпкъэм художественнэ теплъэ илэу тхылъеджэм ыпашхъэ зэрыслъагъэр хэти къыгурэлэу къыс-шошы.

Сыд фэдэми, мамырныгъэ тазыфагу дэлъэу тызэдэпсэун фае. Хэтрэ цыф лъэпкъи хъазаб горэ ышхъэ къырыкълуагъ. Тэри зэгорэм мы чыплэм тыкызыетлысхэм, зыгорэм тизэрар едгъэкълыгъагъэщтын. Ташхъагъ ит тыгъэм ифабэ ильэс мин пчъагъэ хъугъэу лъэпкъ зэхэдэ имылэу зэкълэми къытырегъуащэ, джащ фэдэ цыфыр псыфалэ зымыгъэллэрэ псынэ-клэкълхэр, лэжыгъэр къызытырахыжырэ чы бэрэчэтыр. Джащ фэдэ гупшыс ситарихь тхылъхэм ащыпхырышхыгъэр. Уилъэпкъ иуэхэмрэ игурышугъохэмрэ умышлэхэмэ, уитыгъуасэрэ неперэ зэмыгъапшэхэмэ, тхэкълэ, лэжъэкълэ, политик тэрэз къыпкъэкълыштэ? Сэ сызыфаер зы — адыгэм итарихь шыпкъэрэ ишэн-хэбзэ дахэрэ къытклэхъуэхэрэ ныбжыкълэхэм ащымыгъупшэныр ары. Ащ фэгъэхыгъэу ситхылъеджэхэм ягупшысэхэр къызызда-гошыхэкълэ, сыгу хэхъо.

Тэ зэкълэми тызэкълэ — ты-адыг. Сикласэп цлэ зэмылэужыгъоклэ силъэпкъэгъухэм сяджэ-ныр: Къэбэртаем щыпсэхэрэм «къэбэртаехэр», Къэрэщэе-Щэрджэсым ис адыгэхэм «щэрджэсхэр» яслорэп. Зэкълэми тыадыгэш, шхъадж фызэшлэпкъэмкълэ, къыхыхыгъэ сэнэхъатымкълэ тилъэпкъ ыпэкълэ зэрэлъыдгъэкълэ-щтым, идахэ зэрядгъэлэщтым ыуж тижъугъэт.

— Исхъакъ, уиromanхэм ахэт герой шхъалэхэм ящысэкълэ лъэпкъ псаур рыпплуным уасэ илэп. Тарихьым къыхэхыгъэ ащ фэдэ зекълэпхэм, зэоллэхэм, лы хаджэхэм неперэхэр ябгъапшэхэмэ, лъэшэу зэшхъащэкълых. Джырэ литературэм къыгъэушынхэу олуа а лы-хъужьхэм яхышхырхэр, тикълэ-гуалэхэм щысэ афэхъун фэдэхэр?

— Сыд фэдэрэ лъэхъани ежы илхыужь ил. Ылбгъэ теожъуэ, изэшлэпхэм арыпагъэу, ахэм инэу атегушылэу шылар арэп лыхъужьыр. Ащ шыклагъэ гори имылэнэу арэп, ау лыгъэ, зэфэгъэ хэлъыныр, унагъом, лъэпкъым, къуаджэм, хэгъэгум афэ-шыпкъэныр амал зымыл. Шхъадж зылут лэнатлэм елпы-тыгъэу гъэхъэгъэшхохэр зышыхэрэр мымакълэу шылэх. Ахэр тиахътэ илхыужьхэу тлыгъэхэ хъуштба? Хъушт. Сыда плэмэ ахэм ашлэрэр нэмыкълэхэмкълэ шысэ. Джырэ ныбжыкълэхэм ягугъу тшын хъумэ, ахэм амышлэрэмкълэ уямынэкъокъоу, бгъэсэнхэ фае. Сигъашлэ чыплэ гъэнэфагъэ щаубытыгъэ къоджэ еджаплэм сыщезгъэджэгъэ клэлэгъаджэхэмэ, ахэм сянэ фэдэкълэбзэу шылаклэм сыфагъэсагъ. Джыдэдэм клэлэгъаджэхэмрэ клэлэеджа-кълэхэмрэ язэфышхытыкълэ инэу зэхъокълыгъэ, арэу щытми, тыгу дгъэкълэды хъуштэп. Хэгъэур къа-ухъумэн фаеу хъумэ, клэлэ-гуа-лэр зэрэзэкъотыштым, лыхыужь хъунхэр къызырахэкълыштым си-цыхъэ телъ.

Лъэпкъ тхакълэм ыбзэ щэрыу

— Исхъакъ, уитхыгъэхэм о уизакълэп цлэрыло ашлыгъэр, ахэмкълэ хэгъэгубэмэ тилъэпкъ ащыбгъэшлэгъ, адыгэхэм яшэн-хабзэхэр нэмыкълэ алыбгъэ-сыгъ. Ащ дыкълыгъоу, сэ сишлэ-шыкълэ, уитхылъхэм къытклэ-тэ-джэрэ ныбжыкълэхэм ялэпкъ зэхашлэ агъэлъшы, хэхэс ады-гэхэм шлэшхъуныгъэ ахалъ-хъажьы, титарихь къытшхъа-пэщт десэхэр къыхытагъэхых. А зэкълэмэ анахь шхъалэр адыгабзэкълэ узэрэтхэрэр ары. Урысыем итхэкълэ анахь дэгъу-хэм о уахалытэ, уиындэлъ-фыбзэкълэ утхэу иухэгъэгу узэ-рысым къыкълэклэгъэ шлуагъэр сыд фэдэрэ щэчалъэкълэ пфэ-щэчышхыуштэп.

— Тхакълэ зыщыпсэун фаери, зыщылэжхэн фаери къыз-шыхъуэгъэ чыплэр ары. Ихэку ыпсэ хэмылэмэ, ащ ихышхэ щы-мыгъуазэмэ, иблэкълыгъэ ымы-

шлэмэ, итаурыхъэхэмрэ иорэдэж-хэмрэ амыгъэатклэмэ, иныдэлъ-фыбзэ ымыгъэбзэрэбзэмэ, ар лъэпкъ тхакълэ хъун ылъэкълыштэп. Сэ бэрэ Москва сыщылэжхэнэу сырагъэблэгъагъ: Урысыем ит-хакълэхэм я Союз иправление исекретарэу, СНГ-м хэхэрэ къэ-ралыгъохэм ятхакълэхэм я Союз игъэцэкълэклэ куп итхъамэтэ гуа-дзэу, литературнэ-художественнэ журналэу «Октябрь» зыфилорэм иредактор шхъалэу... Сегупшы-

шысэрэ зэгъэкълугъэу зэхэп-фынхэ фае. О а пстэур дэгъоу къызэрэбдэхъурэр критикхэм-рэ тхылъеджэхэмрэ хагъэунэ-фыкълэ. Джа шэпхъэ къынхэр тарихь романым зэрэщызэ-шлэпхыхэрэм клэкълэу уакъы-тегушыгъэ сшлэиугъагъ. Сыд фэдиз уахъта зы тарихь ро-маным тебгъэкълуадэрэр?

— Гурытымкълэ зы романыр зы ильэсклэ сэгъэхъазырышъ, ильэс-ильэсэтиклэ сэтхыжы. Ар жанрэм исэгъэуцэфэ бэ клэсджыкълыжын, зэзгъэфэжын фаеу хъурэр. Сэ адыгэхэм афэгъэхыгъэу тишлэныгъэлэж-хэм атхыгъэхэм сяджэ. Ащ имызакълэу, романхэм къащыз-гъэлъэгъорэ хъугъэ-шлэгъэхэм афэгъэхыгъэу документхэр зы-члэлэ архивхэм, гушылэм пае, Москва, Санкт-Петербург, Крас-нодар, Ставрополь, Тбилиси, Стамбул, Париж, Тегеран, Да-маск, Каир адэтхэм сашылэ-жыагъ. Клэкълэ слыгыгъэх ллэ-шлэгъу зэфэшхъафхэм адыгэ-

фае, ар хэгъэкълэ, къэптхыхъэрэ хъугъэ-шлэгъэм ильэхъан бгъэ-зэхынышъ, ухэтынэн мэху. Ар гъэшлэгъон дэд — гурышлугъо къыозытырэ гугъуехъ. Гушылэм пае, пщы цлэрылэхуэ Рэдэдрэ Мстиславрэ ялэхъан цыфым ынэгъу къыкълэбгъэуцожышхуныр сыдым ымыуас. Ахэм яобраз къэбгъэлъэгъоным имызакълэу, а чыплэм къыщыхъугъэ къу-малыгъэри тхылъеджэм лъыбгъэ-лэсыжын фае.

Мы аужырэ лъэхъаным стыхыгъэ тарихь тхылъым «Хэ-хэхэр» шхъэу фэсшлыгъ. Ар зэхылапгъэр Урыс-Кавказ заом ильэхъан Тыркуем рафхи, ыуж-клэ Балканхэм агъэошчыжыгъэ-гъэхэ адыгэхэр ары. 1877 — 1878-рэ ильэсхэм, аужырэ Урыс-Тырку заор заушым, тилъэп-къэгъухэр аргорэу Къокълыплэ Благъэм агъаглох. Мы тарихь романымкълэ Урыс-Кавказ заом фэгъэхыгъэу тхылъитфыр сы-ухыгъэ.

Гугъэр зымыухырэм икълэрыуи ыухырэп

— Тхылъэу, сурэтэу е орэ-дэу орэхъу цыфым зитхыкълэ, ежы ащ творческэ гушлуагъо хигъуатэу ало. Сэри къэслон слэкълышт шлу лъэгъурэ юф-шлэным къыуитырэ тхъагъор зэрэнахь мымакълэ. Клэкълэу къэслон хъумэ, уикълэсэ юфым уеззщырэп. Арэу щытми, Ис-хъакъ, о юф ин дэд пшлэрэр, романышхоу птхыхэрэм атеб-гъэкълэдрэ творческэ къарыур сыдкълэ ибгъэкълужьыра?

— Сэ тыкълэзыгъэхъугъэ Тхъэшхом сыфэраз тхакълэм изэчый къызэрэсхилъагъэм пае. Сызэрытхэрэм сыгу хе-гъахъо, сигушылэкълэ силъэпкъ, сыхэку, цыфыгъэр зэрэслэты-шъурэм сырэгъушхо, ащкълэ сы-насыпышлу. Ау, шыпкъэ, твор-ческэ юфшлэныр гушлэгъоу закълэу зэхэлъэп, ар юф кын. Хъат-къо Ахъмэд зэрилогъагъэу, а такыкълэмы узыфэе гушылар къэбгъотыныр псынклэгъоп — ар мастэкълэ псынэ птлыным фэд.

Цыфхэр тхакълэ цлэрыломэ, ащ щытхъу къылэжыгъэмэ ехъуапсэх. Ау ахэм ащыщэу мэкълэ дэд ар зэрэшхъэзакълэу зышлэрэр. Сыдыгъокли тхакълэ изакълэу тхылъыплэ къабзэм кыкълэрэнэ. Ащ анахъу кыпэб-лэгъэ цыфри ежы а зыфэныкълэу гушылар къыгушпысынымкълэ, ынэгъу клэт образыр къызылуи-нымкълэ, къыгъэлъэгъонымкълэ, ыклэм нигъэсынымкълэ, сюжет гъэшлэгъон ытхынымкълэ лэпылэгъу къыфэхъун ылъэкълыштэп. Агъэ-гушхошхушт, упчлэжыгъу фэху-штых, ау итхылыплэ нэкълэбгъоу из афэшлышхуштэп.

Сэ нахышлэу юф зышлэрэр, ситворческэ къарыу нахь къы-зысшхъапэрэр пчэдыжыпэр, нэфылтэр къызызэкълычырэ уах-тэр, ары. Жъэу къэтэджырэм Тхъэр къыфэуапсэу зэралорэр шыпкъэ. Ильэс 75-рэ мэхъуш литературэ гугъом сызытыр, зы сатыр нахь мыхъуми сымыт-хэу зы мафэ блэзгъэкълыгъэп.

«Тхакълэ зыщыпсэун фаери, зыщылэжхэн фаери къызышхыгъэу чыплэр ары. Ихэку ыпсэ хэмылэмэ, ащ ихышхэ щымыгъуазэмэ, иблэкълыгъэ ымышлэмэ, итаурыхъэхэмрэ иорэдэжхэмрэ амыгъэатклэмэ, иныдэлъфыбзэ ымыгъэбзэрэбзэмэ, ар лъэпкъ тхакълэ хъун ылъэкълыштэп».

сэпхъагъ, ау сегупшысагъэп: сэ сыкъулыкъушлэп, сэ сытхакълэ, сылэпкъ тхакълэ. Сэ клэкълэ лашэр — сиадыгабз. Сыда Москва сыкълэклэ стхышхыт? Зысфэхъо-жышхытэп. Сэ сызэрэппырымкълэ, тхакълэ ильэпкъ хэсын фае, арымырмэ, купклэ зилэ тхыгъэ гори къылэкълэклыштэп.

— Тарихь роман птхыныр нахь къын роман къызэрыклэм нахы. Ащ ежы художествен-нэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэр илэ-жыкълэ, документ, тхылъ пчъагъэ клэбджыкълыжын, шыпкъэмрэ тхакълэ ихудожественнэ гуп-

хэм ягукълэжыкълэ клэсджы-кълыжыгъэх, хымэ къэралыгъо-хэм ащыщ авторхэм, дипло-матхэм ялофшлагъэхэм нэлуасэ зафэсшлыгъ. Ахэр архивнэ до-кумент гъэшлэгъоных. Ащ фэ-дэу уугъоигъэ, узэджэгъэ пстэ-ури пшхъэ щызэбгъэзэфэгъэу тхылъыр птхынэу уетлысыллэ. Тарихь тхылъ пчъагъэ птхыгъэ-ми, къыдэкълыгъэми, клэм ит-хын узыпэтлысхэкълэ, апэрэу упыхъагъэм фэдэу угу мэл-лэпэрэпэп. Тарихь тхылъым нэмыкълэ еклэпакълэ фыуилэшху-штэп. Инэу зыфэбгъэхъазырын

2016-р — МЭЩБЭШІЭ ИСХЪАКЪ И ИЛЪЭС

ИЧАТЭ УЦЭКУРЭП

Пчэдыжъ къэс стхыщтым сыдэгъуажьозэ, сызыщтыр тлысыплэм сыпэтлысхъэ. Дунаир къызыщтыр, мурад анахъ дэгъухэр зашырэ, гупшысэмрэ къарыумрэ зыщызэлухыгъэ уахът пчэдыжыпэр. Ащ дэжым къарыу гори бгъэклодэу къыпшыхурэп, тыгуасэ къыпфэмыгыотыгъэ гушылэр непэ ежъежырэу тхылпыплэм къытехъэ...

— **Адыгэ юфыгъомэ ямызакъоу, лъэпкъ зэмылэужыгъохэм азыфагу дэль зэфы-**

изегъэужыжыын сыхэлажъэ.

УФ-м и Общественнэ палатэ лъэпкъ юфыгъохэр къыщыс-лэтынхэр сипшэрылэу сэлъытэ. Сыда плэмэ Урысыем ищынэ-гъончъагъэ ащ шыпсэурэ цыф лъэпкъ маклэхэм язэкъотныгъэ епхыгъэу къысцэхъу. Дунаир зэрэзэмылэужыгъом фэдэу, тэри инэу тызетеклы. Лъэпкъ шьошэ зэмыхыщырхэр тчыгъых, зэфэмыдэу тыкъэшьо, бзэ зэфэшьафклэ тэгущылэ — а тызэрэзетекыхэрэр ары тклочлэ

Гъашлэм ушыгушлуклэу упсэун фэе, шлу угу имылымэ, уешхыжы. Чэщым узыгъопыжыжыклэ, мэфэшлэу зэрипхыгъэмклэ уз-шыгушлукыжыгъэу, пчэдыжъ мурадхэр ипхыуагъэхэу, Тхъэм уфэразэу учыежыын фэе.

Насыпыр блэжыгъэм кыдэкло

— **«Сыгу зыщыхагъэхуа-гъи, слэ зыщыклаутыгъи кыхэкыгъ» плуагъ. Ау етани пшлагъэм осэшхо кыратэу, цыфыбэмэ шлу уалъэгъоу, уизэшлокырэ уиакъылрэ уарыпсэушъоу тынчэу ушыгу кысцэхъу. Сыхэукъуа?**

— Гукъао симылэу, лъэбгъу кысэзыдзын сыфэмызыгъэу, сыгу хэзгъэклын сапэ кымы-фагъэу джынэс къэзгъэшлагъэу къыпшлэшымэ, ухэукъо. Сыт-хъаусыхэныр сикласэп. Сшхъэ сыщыгуыжыжыгъэ, шылэныгъэм кыспигъохыгъэ кыныгъохэм сызэралъэшын къарыу зы-хэзгъотэжыжыгъэ, сигъашлэ къэ-сэхы. Тыгъэпс зэклагъэп сищы-лэныгъэ, сэр-сэрэу сылэпаоуи, нэмыкхэм сагъэлэпаоуи ху-гъэ. Къыздэхъугъэри бэ, къыз-дэмыхъугъэри маклэп. Зишуагъэ кысэкыгъэхэм яшлушлагъэ сшы-гъупшэрэп, зиягъэ кысэкы-гъэхэм гухъэ-гужъ афысылэп. Ащ фэдэ зыхъурэм, сянэ кы-силоштыгъ: «Лъэбгъу кыуадзэу хуэгъэмэ, лы ухыгъэш ары, сиклал, зыми угу емыгабгъ».

Творчествэм игугъу пшлын хъумэ, силъагъо сэр-сэрэу пхы-рысшыгъ, ащ сырэгъушхо. Арэу щытми, зи къыздэлэпылагъэп сфэлэшущтэп. Сыда плэмэ

шхъалэри. Непэ Урысыем сыда апэ щигъэшъыгъэн фаер? Джыри зэ кыкклэсэлотыкыжы: цыф-хэм язэкъошныгъ.

— **Илъэсыбэ хуэгъэу Адыге-им итхаклохэм я Союз уритхъа-мат, республикэм журналиплэу кыщыдэклыхэрэм изэхэт ре-дакция урипаш. Уиуахътэ а пстэуми зэратегощэшурэр, уикъарыу ащ фэдиз юфыр кызырехырэу умыгъэшлэгон плэкырэр. Сыдыгъуа зысыб-гъэпсэфырэр, Исхъакъ?**

— Шыпкъэ, юфшлэныбэ зе-сэхъэ. Тхаклохэм я Союзи склуачлэ хэсэлхъэ, адыгабзэклэ кыдэклыр журналу «Зэкъош-ныгъэм», «Жьогъобыным», уры-сыбзэклэ кыхэтыуырэ жур-налхэу «Литературная Адыгея», «Родничок Адыгеи» зыфилохэрэм яредактор шхъалэу сыщыт.

Кыюослон: сызыщтырхэр уах-тэр сигъэпсэфыгъо уахът. Птхы-гъэр угу зырихыжыжыклэ, уахъти

щытыклэхэр нахышлу шлы-гъэнхэми уилахышлу хэолъ-хъэ. Ащкэ хэгъэгу пацэхэм узэралуклэрэми тыщыгуаз. Ахэм лъэпкъ, хэку юфыгъо-хэм афэгъэхыгъэ упчэхэмклэ ехъакл-кхъахъакл уимылэу за-фэгъазэуи кыхэкы. Уры-сыем и Общественнэ пала-тэ умышхъахыжыгъэу илъэс пчъагъэ хуэгъэу юф шыюшлэ. Ащкэ къасломэ сшлоигъор тхаклор политикхэ, обществен-нэ юфышлэхъоу зэрэщытын ылъэкыштыр о уищысэклэ кызырэгъэлъэгъуагъэр ары. А пстэур уитворческэ юфшлэн зэрар фэмыхъоу сыдэуштыр пфыздэхъыра? Ащ нэмыкюу сшлэмэ сшлоигъу непэрэ обще-ственнэ-политическэ шы-лаккэм узэреллэрэр.

Тхаклор общественнэ шыла-клэм пэлэпчэу шылэшущтэп. Цыфыр зыгъэгумэкырэм, ду-наим кыщыхъурэ-шышлэхэрэм дэгъу, нэшъу зысшылэрэп. Сэ бэшлагъэ хэгъэгум иобщественнэ-политическэ шылаккэ сызыхэ-тыр — Адыгэ хэкумрэ Крас-нодар краймрэ январондэ де-путатхэм я Советхэм, СССР-м и Апшэрэ Совети сырадепу-татыгъ. Ар тхаклом зэрар кы-фэхъуна? Зы лъэныкъомклэ, «хъау» плэми хушът, адрэмклэ, общественнэ юфшлэным охъ-табэ зэрэпыхырэми изэрар къэкло, арэу сэлэми, ишуагъэр нахыбэу сэлъытэ. Сыда плэмэ дунаим щеклокырэмрэ гъашлэр зэрэзэхэлпымрэ куоу уахэгъэ-гуазэ. Ахэр умышлэхэмэ, сы-дыр уитхаклу?

Нэмык лъэныкъоклэ уеплэ-мэ, «Тарихъ тхылхэр зытхырэп непэрэ дунаир сыдэуштыр ышлэ-на?» кысэплонкыи мэхъу. Ау непэрэ дунаир блэкыгъэм ила-хъэу зэрэщытыр къыздэлпы-тэклэ, хышъэр пшлэн зэрэфэ-ем фэдэ къабзэу джырэ шыла-клэми ушыгъозэн фэе.

Сиеппыклэхэм, сигупшысэ-хэм ягугъу пшлын хъумэ, зэ-клэмэ апэу зыцлэ къеслоштыр сэ сыхэу, Адыгеир, ары. Си-хэкуи сыхэгъэгуи сафэшыпкъ, ахэр спсэ шыщы. Экономи-кэм, культурэм, шлэныгъэм, егъэ-джэным, спортым алыныкъоклэ гъэхъагъэхэр тилъэпкъэгъухэм ашыгъэхэу зызэхэсхыклэ, сэгъушхо, сшхъэ лъагъу сагъэлэты. Тикъэралыгъо игъэхъагъэхэри икыныгъохэри гуклэ зэхэсэлэх, сфызэшлокырэмклэ хэгъэгум

къарыуи тебгъэклодагъэу, уигъэ-пшыгъэу къыпшыхурэп. Угу зыщыкхъабзэм, зыщыдахэм бэ пфызэшлокырэр. Сигъашлэ клэрэ-клэ заклэу реклокыгъэп, сыгу зыщыхэхъуагъи, слэ зыщы-клаутыгъи кыхэкыгъ. Ау сыд хуэгъэми, зэсложыштыгъ: «Ныч-хъапэ тыгъэр къохъажыгъэми, пчэдыжъ тыгъэр джыри кы-къоклыжышты!» Егъашлэ сышъу-гуагъэп, пстэумэ афэмыдэу ары сшлэшлэ цыфым ылъэ клэ-зыутырэр, насыпынчэ зышлы-рэр. Къарыунчэ сызыщыхъуи, гукъыдэч зыщысымыли кыхэ-кы. Ащ фэдэ зыхъурэм, сы-зеушыныжышъ, сэр-сэрэу сыгу къэсэлэтыжы. Бэрэ кысало: «Уныбжэ емылпытыгъэу учан».

клэгъэкъонышхо кысфэхъугъэх тхэныр зисэнэхъат сиурыс ныб-джэгъухэр: сиялэрэ тхылхэр Москва кыщысфыздэзыгъэкы-гъэхэ К. Чуковский, М. Свет-ловы, Д. Захарченкер, М. Львовыр, Литинститутым сы-члэсэ, гу кыспыти, СССР-м итхаклохэм я Союз сыхэзгъэ-хъэгъэ Сергей Михалковыр, Наталья Кончаловская, сыхэ-когъухэу Кларэцэ Тембот, Клы-шъэкъо Алим, Еутых Аскэр, Охътэ Абдулахъ, Кайсын Ку-лиевыр, нэмыкхэри. Непи си-тхылхэр зымылхуклэ кысфы-дэзыгъэкырэ синьбдгъэгъухэм лъэшэу сафэраз. Ау хэт кыб-дэлэпылагъэкли, ишуагъэ къэ-клоштып тхаклом зэчый хэмыл-

мэ, юф зыдэмышлэжыымэ, ар зэклэмэ анахъ шхъалэ.

Тхэныр юф псынклагъоп, ана-хъэу ар зыфэгъэхыгъэр про-зэр ары. Усэр непэ «къэмыкло-мэ», пчэдыжъ нэс зэбгъэты-лъэклэмэ хушът. Романыр ащ фэдэп, мафэ къэс умыпшы-жыгъэу юф дэпшлэн фэе.

— **Гъашлэм гъогъонэ псын-клагъо зэримылэр гурылогъуа-еп, ау унасыпышломэ, бэмэ уапэлъэшышунэу кысцэхъу. Къэпклогъэ гъогъушхом уры-раза, непэ унасыпышлоу зы-олытэжъа?**

— Хэти насыпыр зэфэшъ-хъафэу кыгъурэлэ. Азыныкъо-хэм насыпыр шлулэгъуныгъэм халагъо, ау шлулэгъуныгъэр пшхъащыкырэ гузэхаш. Уна-гъор ара, сабыйхэр ара? Оцы-кыфэхэ сабыйхэм угу хагъэкы-рэр, угу къалэты, уащэгъушлукы. Ау ины зыхъухэклэ, тклэрычыгъэ мэхъух. Юфшлэныр ара? Джэ-рын фэе, шлу плээгъурэ сэ-нэхъатым, анахъэу творческэм, гупсэфыгъо кыуеты. Нахъ куоу ухахъэмэ, насыпыр шылэныгъэр ары, лъэ пытэклэ узыхъуцо-гъэ, зэшлоклэ зыщыуилэ гъашлэр ары. Унэ пшы-гъэмэ, чыгъ блэ-тысыгъэмэ, са-бый кыпклэхъу-хъагъэмэ, уи-гъашлэ лъэп-сэнчэ мыхъу-гъэу ало. Ар фи-лософиеу зэрэ-щытыр кызыгу-рылауагъэу сегу-шысэ: тхылъ дэгъу птхыныр, цыфмэ агу нэ-сын ордэ зэхэп-лъхъаныр, сурэт дахэ пшыныр ащ нахъ дэа? Сэ бын хъар-зынэ сил, къо-рэлъф-пхъо-

рэлъфхэм сагъэгъушлэ. Бэшлагъэ ахэм ныбжэ ялэ зыхъугъэр. Ахэр чыгъ лъэпсэ пытэм фэдэх. Лъэп-сэнчэ хуэгъэп сигъашлэ. Ала-хыр зэчыйклэ кысфэуапсэгъ, узынчъагъэ кыситыгъэти, сфызэшлокырэр сшлагъэ. Ары-щтын сэрклэ насыпыр.

— **Маклэдэд насыпышлэ ху-ным пае цыфым ищыклагъэр. Мары сэ непэ уитхылъ пчъа-гъэ зэхэуыгъэу кысэптыхи, насыпышлэ сыпшыгъ. Уныбжэ илъэс 85-рэ зыщыхъурэм ипэ-гъоклэу мы тхылъ зэхэуыгъэ-гъэхэр дунаим кызырэгъэ-хъагъэхэм узэрагъэгъушлагъэм ццэ хэлъэп. Сыда мыхэм къа-дэхъагъэхэр?**

— Къыдэкыгъэ тхылъ зэ-

хуэгъогъэгъэмэ сиусэхэр, поэмэ-хэр, романхэр, публицистикэр къадэхъагъ. Ахэр бэ мэхъух, илъэс 70-м кыкклоцл стхыгъэ-хэр ары. Ситарихъ тхылхэм зы ллэшлэгъоп кызылэуабыты-рэр, ахэм я Х-рэ ллэшлэгъум кыщегъэжыагъэу адыгэмэ яду-най къащызгъэлъэгъуагъ. Тхылъ-еджэхэм апашхъэ ислъхъагъэх. Сэ сызэреллэрэмклэ, Урысыем ис лъэпкъхэм ащыщэу цыхъэ нахъ зыфэшлэпхъэхэм ахэт ады-гэхэр. Урысые къралыгъом изэ-хэщэн, игъэпсын хэлэжыагъэх тилъэпкъэгъухэр.

— **«Чыгу-огу зэнэсым сыда щылэр?» зыфилоуэ уигукъэ-кыжы тхылпыр зэрэуухыгъэр пшхъэ щычэрэгъуэ гупшы-сэр ары. Непэ узынэсыгъэ лъэгалэм укыеплэхъу шхъа-ныгъупчэмклэ дунаим ухап-лъэзэ, джыри клэ горэм улы-хъоу, зыгорэхэр пшхъэ щы-чэрэгъухэу, ахэр тапашхъэ кыпплхъанэу зэбгъэзафэхэу а тхылпым иккхъу кысшлуигъэ-шыгъ. Сыдккэ джыри тыбгъэ-гушлэу, сыд уздэлажыэрэр?**

— Зигугъу къэпшыгъэ тхы-лым ыуж блэкыгъэ зэманыр кызылэуабытыр романитлу — «Рафыгъэхэр», «Хэхэсхэр» кы-дэклыгъэх. Щэч хэмылэу кыю-слон: ащ щысыухырэп силофи, силофшлэни, сикъарыуи. Зыуж сыхъащтымклэ е езгъэжыгъэ тхылпыр зыфэдэмклэ апэ силъа-дэу цыфхэм садэгъошныр къез-гъэклурэп, ау о кыюсэлэ — хъатхэм (хэтхэм) афэгъэхыгъэ тарихъ тхылъ джыдэдэм юф зыдаслэрэр. Сеплын блэкыгъэ чыжъэм шыпсэуштыгъэхэм, адыгэхэр тыкъызытекылыгъэу алытэхэрэм афэгъэхыгъэ та-рихъ тхылпыр (версиер) сфэ-уклочышущтмэ...

— **Шхъэккфэшхо кыпфэ-сэшлы, Исхъакъ. Лъэпкъыми хэкуми апашхъэ пшэрылэу цызыгъэпшыжыгъэр бэша-гъэу бгъэцэклагъэ, ау джы-ри уизэчыйрэ уикъарыурэ лъэпкъым изиужыжыын фэ-огъэорышлэхъэ, Тхъэм тапэ-кли пфызэшлокырэм кыщы-мыккэу бэрэ утигъэу сельэлэ. Пшхъац хэтхуклэу ригъэжы-гъэ къодый. Арышъ, илъэс 15-клэ джыри зы зэдэгущылэ-гъу зэдэтшынэу тызэгъэзэгъ.**

— Слэ сытетэу илъэсышъэм сынэсмэ...

Мэщбэшлэ Исхъакъ лущхып-цыкылыгъ.

Дэгущылагъэр НЭКІПЫДЖЭ Замир. Адыгэ Республикэм изаслу-женнэ журналист, Дунэе Адыгэ Хасэм ивице-прези-дент.

Сэкъатныгъэ зилэхэмкIэ амалышIоу щытыщта?

Сэкъатныгъэ зилэхэм я Федеральнэ реестрэ агъэпсымэ ашIоигъоу специалист зэфэшхьафхэр бэшагъэу кIэдаох. Джы а Иофыгъор зэшIохыгъэ хуышт, 2017-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м кышхьэгъэжъагъэу сэкъатныгъэ зилэхэм я Федеральнэ реестрэ иIофшIэн ригъэжъэщт.

Мыр агъэпсыным лъапсэу фэхъугъэр социальнэ программэхэм ыкIи фэгъэкIотэныгъэхэм апэлугъэхъэгъэн фэе мылькур икIу фэдизэу кызырамылытэшъурэр ары. Джащ фэдэу сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ пчъагъэу Урысыем исыр кълъытэгъуаеу щыт. Сыда плэмэ

нэу кытефэрэр ыкIи социальнэу кызыраухъумэщт нэмыкI шыкIэхэри реестрэм итхэгъэщтых.

Сэкъатныгъэ зилэхэм афэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэм кIэу кыыхъагъэхэм ащыщ «абилитационнэ» гуцылэр. Реабилитационнэ Iофтхьабзэхэм

УФ-м ПенсиейхэмкIэ ифонд мы реестрэм иоператорэу агъэнафагъ. Мыщ кыилэкIэхъащтых УФ-м социальнэ ухъумэнымкIэ и Фонд, IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ ыкIи шъолъыр кыулыкIухэм, медикэ-социальнэ экспертизэмкIэ учреждениехэм, нэмыкIхэми къатыщт къэбархэр.

Зигугъу къэтшырэ федеральнэ реестрэу агъэпсыщтыр непэрэ тищылэкIэ амалышIоу кыыхъагъэхэм ащыщ хуышт, сэкъатныгъэ зилэхэр зыфэныкIо фэлэ-фашIэхэр нэрылэгъу кыышIыщт. ЗэрагъэнафэрэмкIэ, мы купым хэхъэрэ нэбгырэ пэпчэ ицIыкIугъом кышхьэгъэжъагъэу ищыкIэгъэ фэлэ-фашIэр (мызэкIэ дэдэми) итхэгъэщт, гъэсэнныгъэм иучреждениеу, нэужым IофшIапIэу ифэшъуашъу алытэрэр кыфыхахыщт. ЩыIэныгъэм хэгъэгъозэгъэнымкIэ ищыкIэгъэщт техникэскэ Iэмэ-псымэхэм якъэбар рагъэхъащт. Сэкъатныгъэ зилэхэм икIу фэдизэу кыалэкIэмыхъэрэ фэлэ-фашIэхэр, ахъэ тынхэр агъотынхэм цыгугъынхэ амал джы ялэщт.

Къэлэгъэн фае федеральнэ реестрэр джыри икIу фэдизэу зерамыгъэхъазырыгъэр, щыкIэгъабэхэр зэриIэр специ-

алистыбэхэм кызырэхъагъэщырэр.

Сэкъатныгъэ зилэ цыфымкIэ реестрэр амалышIу хуышта, хъауми зытешыныхъан кыыхэкIышта? Ар уахътэм кыгъэ-лэгъошт. Техникэскэ шыкIэу зэрэгъэпсыгъэщтыр непэрэ мафэм ехъулIэу гъэнафагъэ-

рэ мэхъу. Гуцылэм пае, паспортым итхъагъэхэр, Iоф зыщишIэрэр, IэнатIэу иIэр, сэкъатныгъэ иIэу алытэным лъапсэ фэхъугъэр, ищыкIэгъэ фэлэ-фашIэу кыфагъэнафагъэхэр, нэмыкIхэри.

Экспертхэм зэралытэрэмкIэ, Федеральнэ реестрэр за-

Реестрэм иIофшIэн агъэпсымэ ашIоигъоу специалист зэфэшхьафхэр бэшагъэу кIэдаох. Джы а Иофыгъор зэшIохыгъэ хуышт, 2017-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м кышхьэгъэжъагъэу сэкъатныгъэ зилэхэм я Федеральнэ реестрэ иIофшIэн ригъэжъэщт.

ведомствэ пэпчэ базэ иI, ахэм арытхъагъэхэр зэтефэхэрэп, нэпцIыбэ кыыхэкIы е а зы нэбгырэ базэ зэфэшхьафхэм ахэтэу мэхъу. Джы къэбар пэпчэ зэрагъапшэзэ, зэкIэри зы чыплэм (федеральнэ реестрэм) рагъэхъанэу рахъу-хъагъ.

БлэкIыгъэ 2015-рэ ильэсым ипчъагъэхэм кызырагъэлъагъорэмкIэ, сэкъатныгъэ зилэу нэбгырэ миллион 13, ахэм ащыщэу кIэлэцIыкIу нэбгырэ мин 605-рэ Урысыем щыпсэу атхыгъ. Сымаджэр зыхъхъэрэ купым, ежъ-ежырэу ышхъэ фишIэжыны ыльэкIырэ, ыпкышъолкIэ фэныкIоныгъэу илэхэм ыкIи исэнэхъаткIэ Iоф ышIэн зэрильэкIыщтыр зэрэчинагъэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр агъэпсыщт реестрэм ихъащтых. Джащ фэдэу сэкъатныгъэ зилэм зэтэгъэуцожыны ыкIи абилитационнэ Iофтхьабзэхэу кыфагъэнафагъэхэр, ахъэ ты-

ахъэхъэрэр цыфым ипсауныгъэкIэ чинэгъэ амалхэр зыпкыгъэуцожыгъэнхэр ары, абилитационнэм — цыфыр зыфытемыгъэпсыхъэгъагъэм фегъэджэгъэныр, социальнэ щылаклэм хэгъэгъозэгъэныр, ащ ищыкIэгъэщт материалнэ Iэпылэгъур егъэгъотыгъэныр.

2017-рэ ильэсым иIофшIэн агъэпсымэ ашIоигъоу специалист зэфэшхьафхэр бэшагъэу кIэдаох. Джы а Иофыгъор зэшIохыгъэ хуышт, 2017-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м кышхьэгъэжъагъэу сэкъатныгъэ зилэхэм я Федеральнэ реестрэ иIофшIэн ригъэжъэщт.

гоп. Ау мыухыжъ тхъапэу сымаджэм рагъэугъоирэр щымылэжыны ыльэкIыщт, зыфэе къэбары порталым ригъотэщт. Сэкъатныгъэ зэриIэм икIэушы-хъатын цыфыр зыфежъэкIэ, ар Iэшлэх кызырэфэхъуштым фэлорышIэщтэу агъэнафа.

Реестрэм ибазэ зэкIэми агъэфедэшъушIтэп, зыфаер хэтхыыхъан ыльэкIыщтэп. ПенсиейхэмкIэ фондм ибазэ лъэныкIо пчъагъэкIэ ухъумагъэу щыт, хакерхэми акъутэшъушIтэп. Къэбархэр изыгъэхъащтхэ кыулыкIухэм анэмыкIэу еджэн амал зилэщтыр цыфэу зыщызытхырэ ары. Цыфым и ИНН тет счетымкIэ Федеральнэ реестрэм иучет агъэпсыщт. Къэбарэу рагъэхъащтыр едзыгъо 23-

гъэпсыкIэ, сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэу Урысыем щатхыгъэм ипчъагъэ нахъ макIэу кычIэкIыщт.

Мы реестрэм игъэпсын фэгъэзэгъэ кыулыкIухэм ащыщэу Адыгеим итхэм тафытеуагъ, Iофыр зэрэклорэм тIкIэлупчIагъ. Ахэм кызыралыагъэмкIэ, джырэкIэ мы лъэныкIом епхыгъэу зи агъэхъазырыгорэп. Сыда плэмэ реестрэм пылъ шапхъэхэр икIоу джыри федеральнэ гупчэм ыгъэнафагъэхэп. ИщыкIэгъэ тхылхъэр кызыралэкIэхъагъэхэм тетэу сэкъатныгъэ зилэхэм яреестрэ республикэм щагъэпсэу рагъэжъэщт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

КЪУАДЖЭМЭ КЪАЩЕКIОКIЫРЭ КЪЭБАРХЭР

«СыхъатитIури естыныеба!»

Мухъарэ консервышI комбинатим зыщылажъэрэр илъэсипшI фэдиз хуэгъэ. Ихъакъ умыштэжтмэ, дэгъоу Iоф ешIэ, бэрэ шысэу агъэлъагъо, щытху тхылхъэр, ахъэ шIухъафтынхэр кыратыхэу кыыхэкIы, щытху пхъэмбгъуми исурэт тет зэпыт. ИIофхэр зэрэзэпыфэхэрэр ежъми гуапэ кышхъэу, тIэкIуи зышIошIыжы, зигъэпагэ шIоигъоуи уахътэ къекIу, ыпэ ылэ-тэуи мэхъу. ЗэлукIэхэм къащэгъушIэ, консервышIхэм Iоф зэрэшIэрэм джыри хагъэхъонэу къяджэ. Тхъаматэхэм ар ягуап, кылохэрэр агу рехых, «шъуеплъ IофшIэкIо кызырыкIом иакъыл зынэсырэм» зылохэрэри къахэкIых.

Ау гухэкIэу Iофым зы хэхъухэ — Мухъарэ тыгъоным фэщагъ, Iэпэрыштэу щыт. Шъыпкъэ, тыгъокIошхоу, зэкIэми зэ-

лъашIэу щытэп, ау ыгу зэлурэр блигъэкIырэп. ЕтIани ышIэрэм егупшысэрэп, ищыкIагъа, имыщыкIагъа а кыштагъэр, ащ пылэп, къештэшъ, ежъэжы. ЕтIани ащ фэдэ Iофыр тыгъугъэкIэ ылытэрэп, ыльэгъугъэти кыштагъ, сыд ащ хэлъыр?

БэмышIэу Мухъарэ къекъулагъэр губгъэн шъыпкъ, бэмэ зэлъашIагъ. Ежъ Мухъарэ мы уахътэм сымэджэщым чIэлъ, иIоф хъатэп, къекъулагъэр икIоу ышIэрэп. Iофыр зэрэхъугъэр мары: лъэгъун горэ иIэу Мухъарэ пашэм дэжъ чIэхъагъ, лIыр кыфэчэфэу кыпэгъо-кыгъ. А уахътэм пашэр елбэтэу чIэкIын фаеу хуэгъэ.

— ТакыкипшI горэкIэ сыкъэкIожыщт, Мухъар, тIыси кысаж, моу гъэзетхэм ахаплъ, — ылуи лIыр чIэкIыгъ Мухъарэ изакъоу кыгъгани.

Мухъарэ гъэзетхэр шIоIофыгъахэп, гүIэу кабинетыр зэпIпIыхъэу ыублагъ. Къэтэджыгъ, унэ кIоцIыр заулэрэ кыкIухъагъ, етIанэ кIуи пашэм ичIыплэ тIысыгъэ. ТIэкIурэ зышIошIыжъэу щысыгъ, етIанэ зыпIпIыхъэу ыублагъ — ынэхэр тедыкIагъ столым тет сыхъатым. Ар зэрэдахэр! Ар зэрэзэпэлдыжъэр! Тхъэр етагъэба ар зиэм, зыпашхъэ итым! Щымысышъоу къэтэджыгъ, фэсакыпэу телэбагъ, зыпIпIыхъэу зыкыпIпIыхъажы, къаклуми зыдэщысыгъэм тIысыжыгъэ. Егупшысэ: «Арэп, мы сыхъат шIагъор сштэмэ сыд хуэна? Пашэм ежъ иахъщэкIэ мыр зэримыщэфыгъэр нафэ, фае хуэмэ, джыри ыщэфыжыны. Олахъэ ыщэфыжыны! Мыр блэзгъэкIыхэнэп — зы дахэ горэ тэри тIэмэ сыда фэлугъэр?»

Сыхъатыр кыштагъ, еплъ-къепIыжы, игъончэдж кIоцI рилъхы, къежъэжыгъ. А охътэ дэдэм пашэм пчъэшхъалум шылууплагъ. Сыд ышIэни, кыгъэ-зэжы тIысыжыгъэ, ильэгъун кыыригъэжъагъ. ТакыкIэ заулэ нахъ темышIагъэу, одыджыным фэдэу кабинетыр кызылпIэгъэджэжъэу сыхъатыр кыытеуагъ.

Мухъарэ къащти, кыдэпкIэягъ, кызыщыпIэти, унэ кIоцIыр кычыхъэу ыублагъ. Пашэм, Мухъари хуэгъэ шъыпкъэр къагурылорэп, тIури щтагъэх, алони ашIэни ашIэрэп, мэлэчъэ-лъачъэх.

Мухъарэ чъэм дыхэтэу, гүIээ, игъончэдж шъхъалу дэбэнэжы, зыгорэм лъэхъу, ау зи ыгъотырэп. Ары къэс зэпыу имылэу сыхъатыр кытеу, кытеу. ЕтIанэ фэмылэкIы-

жъэу кызыэхъагъ. Пашэм гуцаф горэ зэришIыгъэр кыхъэщэу стол лъэныкIом инэплэгъу ыдзыгъ, столым сыхъатыр тетыжыгъэп, ау зэхэфэгъэ Мухъарэ зэпыу имылэу сыхъаттеу макъэ кыпIэлукIы.

ЛIым кыгурылуагъ Iофым хэхъухъагъэр, ышIэщтыр ымышIэу ыпашхъэ илъ Мухъарэ еплъэу шытыгъ. Бырсырым къечъэлIэгъэ цыфхэр кабинетым изэрэгъэфэжъыщтыгъэхэп.

Нэбгырэ заулэ ели щылър кызыалэтым, игъончэджлэлэ сыхъатыр кызыгъ. А чыплэм зэкIэ хуэгъэр нафэ кышыхуэгъ, зыльэгъугъэхэм алупэхэр аубытыгъэхэу мэхъых, зафэмылэжъэу унэм илъэтыгъэх. Мухъарэ «Iэпылэгъу псынклэмкIэ» сымэджэщым ащагъ.

«АI-анасын», ащ хэмыхъэу кысылуагъэемэ, сыхъатитIури естыныеба», — ышхъэ ыгъэсысызэ ылуагъ пашэм.

ХЪУШТ Щэбан.

Хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцаклэрэм лъэплъэх

Ахъщэ къольхъэ тын-лхыным ылъэныкъоклэ хэбзэгъэуцугъэу щыгъэр Адыгэ Республикэм зэрэагъэцаклэрэм илофыгъохэм афэгъэхьыгъэ пресс-конференцие АР-м и Прокуратурэ зэхицагъ.

Юфтхъабзэм хэлэжъагъэх ахъщэ къольхъэ тын-лхыным пэшлуклогъэнымклэ хэбзэгъэуцугъэр гъэцэклагъэ зэрэхъурэм лъыплъэгъэнымклэ прокуратурэм иподразделениехэм ялофышлэху Сергей Швецовыр, Максим Новоселецкэр ыкIи Евгений Базаровыр.

Зэхэсыгъом ипэублэ кыизэрэщалагъэмклэ, прокуратурэм пшъэрлъ шъхалэу зыфигъэуцужьхэрэм ащыщ мы лъэныкъомклэ хэбзэгъэуцугъэр амыукъоныр, ахъщэ къуалъхъэ зыштагъэхэр кыххэгъэщыгъэнхэр ыкIи ахэм пшъэдэклъжъ ягъэхьыгъэныр.

Прокурорхэм кыизэралагъэмклэ, мы илъэсым иапэрэ мэзищэу пыкыгъэм ахъщэ къольхъэ тын-лхыным ылъэныкъоклэ бзэджэшлэгъэ 73-рэ зэрахъагъэу агъэунэфыгъ.

Коррупционнэ нэшанэ зилэ

бзэджэшлэгъэу зэрахъагъэхэм зэрарэу къахыгъэм къырагъэгъэзжыным республикэм ипрокуратурэ ипашэхэм лъэшэу аналэ тырагъэты.

2015-рэ илъэсым къольхъэ тын-лхыным нэшанэ зилэ бзэджэшлэгъэ 250-рэ зэрахъагъэу къыхагъэщыгъ. Ащ къыхагъэщыгъэ бюджет зэфэшхъафхэм зэкIэмкли зэрарэу афэхъугъэр сомэ миллиони 108-м ехъу. Мы лъэныкъомклэ пэшлорыгъэш зэхъфынэу зэхашагъэхэм къаклъыклоу хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэм ежъ-ежырэу сомэ миллиони 5-м ехъу къатыжъыгъ. 2015-рэ илъэсым ахъщэ къольхъэ тын-лхыным нэшанэ зилэ бзэджэшлэгъэхэр нахыбэу зыщызэрахъагъэу агъэунэфыгъэр гъэсэныгъэмклэ, кощын юфхэмклэ, гъогурыкIоныр щынэгъончъэнымклэ къулыкъухэр арых.

— 2016-рэ илъэсым урыгущылэн хъумэ, мы юфым

зэхъокыныгъэу фэхъугъэр маклэ. Къольхъэ тын-лхыным ылъэныкъоклэ бзэджэшлэгъэу зэрахъагъэхэм япчъагъэклэ апэрэ чыплэр кощын юфхэмклэ къулыкъум (процент 38-м клахъэу) ыубытыгъ. Джащ фэдэу коммерческэ организациехэм ягъэорышлэхом коррупционнэ нэшанэ зилэ бзэджэшлэгъэхэр нахыбэу зэрахъэх, — къылуагъ ахъщэ къольхъэ тын-лхыным пэшлуклогъэнымклэ хэбзэгъэуцугъэр гъэцэклагъэ зэрэхъурэм лъыплъэгъэнымклэ прокурорым илъэныгъэу Максим Новоселецкэм.

Джащ фэдэу хэбзэгъэуцугъаклэу щылэм къыпкырыкIыхъэ, къэралыгъо къулыкъушлэхэм Iэклъыбам амыгъэкощырэ мылкъу ыкIи банкхэм ахъщэ ащырялэн зэрэфимытхэм афэгъэхьыгъэ упчIэхэр къалэтыгъэх. Ау мы лъэныкъомклэ прокуратурэм илофышлэхэм зи хэукъоныгъэ къыхагъэщыгъэп.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Шъуналэ тешъудз!

«Адыгэ Республикэм и Законэу «Мазэ къэс клэлэцIыкIум пае ахъщэ Iэпылэгъу зэраратырэм ехыплэгъ» зыфилорэм зэхъокыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфилорэм диштэу АР-м и Законэу 2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 277-рэ зытетым зэхъокыныгъэ гъэнэфагъэхэмрэ хэгъэхъожьынхэмрэ фашлыгъэх.

Ащ кыизэрэщилорэмклэ, ны-тыхэм хахъоу ялэм ехыплэгъэ къэбарыр къэзыгъэшъыпкъэжырэ тхылъхэу клэлэцIыкIум пае ахъщэ Iэпылэгъу къаратынымклэ фитыныгъэ зэрялэр къэзыушыхъатхэрэр цIыфхэр социальнэу къэхъумэгъэнхэмклэ къулыкъум илъэс къэс икIэрыкIэу рахыплэнхэ фае.

Игъом ищыкIэгъэ тхылъхэр зырамыхыплэхэкIэ, мазэ къэс клэлэцIыкIум пае ахъщэ Iэпылэгъу зэраратырэр мэзищI палъэкIэ кыизэтырагъэуцощт, нэужым зэпагъэужьыпэщт.

Зигугу къэтшыгъэ шапхъэхэм мы илъэсым жьоныгъуаклэм и 14-м щегъэжьагъэу кIуачIэ ялэ мэхъу.

Ветеранхэм залуагъаклэ

ТекIоныгъэм и МафэкIэ Урысыем хэгъэгу кIоцI юфхэмклэ иорганхэм яветеранэу Станислав Коваленкэм фэгущIонхэу ыдэжъ къэралыгъо автоинспекторхэр кIогъагъэх.

АР-м хэгъэгу кIоцI юфхэмклэ и Министерствэ гъогурыкIоныр щынэгъончъэнымклэ и Къэралыгъо автоинспекции и Гъэорышлэлэ ипашэ игуадзэу ГусэрыкIо Рамзинрэ ихэушъхъафыкIыгъэ батальон икомандирэу Чэтыхъу Руслъанрэ мэфэкIышхомклэ ветераным фэгущIуагъэх.

Станислав Иосиф ыкIорэ ишъхъэгъусэрэ нэгущIохэу хъакIэхэм къапэгъокIыгъэх, аналэ кыизэрэатэтыр, мы мафэм ар зэращымыгъупшэрэр зэрягуапэр нэгбыритIум къыхагъэщыгъ.

Тарихъымклэ зэнэкъокъугъэх

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ урысые тарихъыр ыкIи урыс-адыгэ зэфыщытыкIэхэр анахъ дэгъоу зышIэхэрэр кыххэгъэщыгъэнхэм пае илъэс залэ хъугъэу ныбжыкIэ викторинэхэр зэхещэх. Ахэм ахэлэжъэх Адыгеим ыкIи Краснодар крайм ястудентхэр. АР-м икъэралыгъо программэу лъэпкъ зэфыщытыкIэхэр гъэпытэгъэнхэм ыкIи патриотическэ пIуныгъэм афэгъэхьыгъэм кыдыхэлъытагъэу викторинэр рекIокIы.

команди 8 хэлэжъагъ. Ахэр тарихъымклэ факультетым щызэ-лукIэгъагъэх.

Студентхэм упчIэ 50 фэдиз аратыгъ. Ахэм янахыбэр хъугъэ-шIэгъэ шыпкъэхэм атыхыгъэу гъэпсыгъагъэх. КомандитIу зэнэкъокъумэ, текIуагъэр нэмыкI командэ дешIээ, викторинэр кIуагъэ. Анахъ мэхъанэ зилэр командэу узэнэкъокъурэм ылэу упчIэу къатыгъэм джэуап къептыжыныр арыгъэ.

КIэуххэр зызэфыхысыжъхэм, апэрэ чыплэр ыубытыгъ Мыекъопэ индустриальнэ техникумым икомандэу «Успех» зыфилорэм. Ащ кубокымрэ сомэ мини 6-рэ фагъэшъошагъ. ЯтIонэрэ чыплэр кыдыхыгъ Адыгэ клэлэгъэджэ колледжэу Андыр-

хъое Хъусен ыцIэ зыхырэм икомандэу «Кавказ» зыцIэр. Ащ сомэ минитф ратыгъ. Апшеронскэм дэт мээхызмэт техникумым икомандэу «Витязи» зыфилорэр ящэнэрэ хъугъэ. Ащ сомэ мини 4 фагъэшъошагъ. Анахъ капитан дэгъури къыхагъэщыгъ. Ар Даниил Амралиевыр ары. ЗэкIэ зэнэкъокъум хэлэжъагъэхэм шIухъафтынхэр аратыгъэх.

ЗэхэщакIохэр лъэшэу афэрэзэх ООО-у «Минотавр» зыфилорэм ипашэу Цэй Заур зэнэкъокъум хэлэжъэхэрэр зэрихъэклагъэхэм, КъокIыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэ и Къэралыгъо музей илофышлэхэм экскурсиеу студентэм афызэхашагъэхэм апае.

СИХЪУ Гоцнагъу.

УплъэкIунхэр зэхицагъэх

Тигъэзет кыизэрэхиутыгъагъэу, жьоныгъуаклэм и 8-м клэтIый уз ялэу нэгбырэ 22-рэ зэпахырэ узхэмклэ Адыгэ республикэ сымэджэщым чIэфагъэх. Нэужым зэрагъэунэфыгъэмклэ, ахэр зыщышхэгъэхэ шхэпитIури зы унэе предпринимателым иех.

Ащ кыххэкIэу Роспотребнадзорым АР-мклэ и Гъэорышлэлэ жьоныгъуаклэм и 6-м кыщегъэжьагъэу и 13-м нэс уплъэкIун юфтхъабзэхэр зэхицагъэх. Ахэм къаклэпкъыклоу хыкумым иунашъокIэ Мыекъуапэ иурамэу Первомайскэм тет унэу 188-м хэт кафеу «Food Story» ыкIи урамэу Пионерскэм тет унэу 389 КI-м хэтэу «Chili Grill» зыфилохэрэм ялофшIэн мэээ палъэкIэ кыизэтырагъэуцугъэ.

Предпринимателым хэукъоныгъэшхо зэришыгъэм кыххэкIэу тазырэу сомэ мин 40 фэдиз тыралъхъагъ. Къэралыгъо санитар врач шъхалэм иунашъокIэ шхалэхэм ялофышлэхэм медицинэ уплъэкIунхэр арагъэкIуфэхэ агъэтысыгъэх.

УплъэкIун юфтхъабзэхэр джыри макIох.

КИАРЭ Фатим.

САМБО. «ТЕКЛОНЫГЪЭМ» ИЗЭЮКІЭГЪУХЭР

Дунэ турнирэу «Теклоныгъ» зыфилорэр я 16-у Санкт-Петербург шыклуагъ. Федеральнэ шьолыгъхэр, кьэлэ Лыхъужьхэр, дзэм и Щытху зыхьырэ кьалэхэм ябэнаклохэр зэхэхэм хэлэжьагъэх.

Шьолыгъхэм якомандэ пэпчэ нэбгыри 10 хэтыгъ. Хэгъэгум шыклогъэ пэшлорыгъэш зэлюклэгъухэм теклоныгъэр кьащыдэзыхыгъэ бэнаклохэр арых клэух зэлюклэгъухэм яухъазырыныгъэ кьащызыгъэлъэгъуагъэхэр.

Кьыблэ шьолыгъым ихэшыпыкыгъэ командэ Адыгэ Республикэм шыщ клэли 3 хагъэхьагъ. Ахэр: Накл Айдемыр, кг 46-рэ, Джармэкьо Долэт, кг 56-рэ, Георгий Парфеновыр, кг 66-рэ.

Федеральнэ шьолыгъхэм язэлюклэгъухэм Кьыблэм иллыклогъэм щытхуэр кьыщахыгъ. Пэшлорыгъэш зэнэкьокьухэм ауж алэрэ чыплэм икьыдэхын щызэлюклэгъэх Гупчэмрэ Кьыблэмрэ яспортсменхэр. Бэнэплэ алырэгъум щырэхъатыгъэп. Нахь лъэшыр язэрэмьыгашлэу клалэхэм ясэнаушыгъэрэ якьулайныгъэрэ ауплэклугъ. Кьыблэм шыщ батырхэм 6:4-у теклоныгъэр кьыдахыгъ.

Суперфиналым Москва ыккы Кьыблэм яхэшыпыкыгъэ командэхэр щызэнэкьокьугъэх. Москва шлухъафтын шьхьалэр фагъэшъшагъ.

Кьыблэр анахь лъэш

— Зэнэкьокьур гъэшлэгъонэу зэхэщэгъагъ, — кьелуатэ Адыгэ Республикэм самбэмклэ иклэлэцлык-ныбжыккы спорт еджаплэ итренерэу, тиклалэхэм ягъусэу Санкт-Петербург шылэгъэ Хьакурынэ Дамир. — Хэгъэгум зэошхом илэхъан Ленинград кьэзыухъумэгъэ дзэклолхэм ясагъэтхэм кьэгъагъэхэр аклэрытлхьагъэх, лыхъужьхэм шьхьащэ афэтшыгъ, зы такыкьэ тафэшыгъуагъ. «Мы-

клогъыжыщт полкым» тыхэтэу кьалэм иурамхэм такырыкьуагъ. Санкт-Петербург, Ленинград хэкум ялэшхьэтэтхэр, дзэм икьулыкьушлэхэр, ветеранхэр, цыф кьызырыклогъэр бэ хъухэу мэфэклэ зэхэхэм хэлэжьагъэх. Зэхэщакломэ яшлуагъэклэ, гум кьинэжыщт хъугъэ-шлагъэу тлэгъугъэр маклэп.

Накл Айдемыр Тэхъутемыкьое районым зыщегъасэ, тренерыр

Джармэкьо Рустам, Адыгэ кьэралыгъо университетым и Мыекьопэ кьэралыгъо гуманитар-техническэ колледж, пащэр Клэрэщэ Андаур, щеджэх Джармэкьо Долэтрэ Георгий Парфеновымрэ.

Тибэнаклохэм, тренер-клэлэегъаджэхэм тагъэгъушлуагъ, ямедальхэм ахагъэхъонэу афэтэлэ.

Сурэтым итхэр: **Кьыблэ шьолыгъым икомандэ хэтхэр.**

СПОРТ ГИМНАСТИКЭР

Нахьыбэккэ тегъэгугъэ

Спорт гимнастикэмккэ Дунаим и Кубок кьыдэхыгъэным фэгъэхьыгъэ зэнэкьокьу Болгарием икьалэу Варнэ шыклуагъ. Мыекьуапэ иклэлэцлык-ныбжыккы спорт еджаплэу N 2-м шаплугъэ Дмитрий Ланкинын зэлюклэгъухэм ахэлажы, джэрэ медалыр кьыдихыгъ.

Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ хэтэу Д. Ланкиным Олимпиадэ джэгунхэм зафегъэхъазыры. «Параллельнэ брусьехэр» зыфи-

лорэ зэлюклэгъухэм ящэнэрэ чыплэр тиспортсмен кьащыдихыгъ. — Ильэс 19 Дмитрий Ланкиным ыныбжыкь, — кьелуатэ Мые-

кьуапэ иклэлэцлык-ныбжыккы спорт еджаплэу N 2-м илофышлэу, Д. Ланкиным иапэрэ тренерэу Вячеслав Костных. — Рио-де-Жанейро мыгъэ шыклошт Олимпиадэ джэгунхэм Дмитрий ахэфэщтми тшлэрэп. Тренерхэр нэбгыри 6-мэ ахэдэнхэшь, кьыхахыщтыр зы е тлу нылэп. Арэу щытми, тигугъэхэм кьакличырэп. Д. Ланкиным икьулайныгъэ хегъахь, Москва рагъэблэгъагъэу дунэ зэлюклэгъухэм зафегъэхъазыры.

Сурэтым итыр: **Дмитрий Ланкинын зэнэкьокьум хэлажэ.**

ФУТБОЛ. ПРЕМЬЕР-КУПЫР

ЦСКА е «Ростов»

Хэгъэгум футболымккэ изэнэкьокьу хэлэжьэрэ командэхэу Премьер-купым хэтхэм я 29-рэ ешлэгъухэр жьоныгъуаклэм и 15 — 16-м ялагъэх. Хагъэунэфыкьырэ чыплэхэр кьыдэзыхыщтхэр, Премьер-купым кьыхэзыщтхэр джыри тшлэхэрэп.

Ешлэгъухэр

«Крылья Советов» — «Рубин» — 1:1, ЦСКА — «Краснодар» — 2:0, «Амкар» — «Уфа» — 1:0, «Спартак» — «Терек» — 3:0, «Ростов» — «Урал» — 1:0, «Кубань» — «Динамо» — 1:0, «Зенит» — «Локомотив» — 1:1, «Анжи» — «Мордовия» — 3:0.

«Зенит» икьалэ щешлээ «Локомотивым» зэрэтемыкьуагъэм кьыхэккэу дышъэ медальхэм афэ-

банэхэрэм кьахэзыгъ. «Спартак» аужырэ ешлэгъухэм теклоныгъэр кьащыдихи, Европэм и Кубок фэбэнэщтхэм ащыц хъугъэ. Гьунэгъу Краснодар краим икомандэхэм яешлэгъухэм мэхьэнэ ин ялагъ. «Кубань» «Динамо» зэрэтеклуагъэм ишлуагъэклэ аужырэ чыплэр кьыбгынагъ, Премьер-купым кьыхэнэжыын ылъэкыщт.

«Краснодар» иешлэгъу тшлогъэ-шлэгъонэу тылпыппагъ. ЦСКА-м зэлюклэгъур ыхыгъ. Илэлэсэныгъэклэ Натхьо Бибарс ЦСКА-м

кьыхэщыгъ. Зэхэщэккэ дэгъу, лэгуаор игъусэмэ аритызэ гьогъуитло кьэлапчхэм дадзагъ.

Зэтэгъапшэх

2015 — 2016-рэ ильэс ешлэгъур аухынккэ командэ пэпчэ зы зэлюклэгъу кьыфэнагъэр. Очко пчъагъэу ялэр, чыплэу зыдэщытхэр зэтэгъапшэх.

1. ЦСКА — 62
2. «Ростов» — 60
3. «Зенит» — 56
4. «Краснодар» — 53
5. «Спартак» — 50
6. «Локомотив» — 47
7. «Терек» — 44
8. «Урал» — 36
9. «Кр. Советов» — 34
10. «Рубин» — 33
11. «Амкар» — 31
12. «Кубань» — 26

13. «Динамо» — 25
14. «Анжи» — 25
15. «Уфа» — 24
16. «Мордовия» — 24.

Зэлюклэгъухэр

«Крылья Советов» — «Анжи»
«Рубин» — ЦСКА
«Краснодар» — «Амкар»
«Уфа» — «Спартак»
«Терек» — «Ростов»
«Урал» — «Кубань»
«Динамо» — «Зенит»
«Локомотив» — «Мордовия».

Я 30-рэ ешлэгъухэм ялпытыгъэр бэ. Теклоныгъэр жьым фэдэу ящыкклагъ ЦСКА-м ыккы «Ростов» — ахэр дышъэ медальхэм афэбанэх. Ауж кьинэрэ командитфыр Премьер-купым кьыхэнэжыным пылтых. Зинасып кьыхыщтыр кьэшлэгъуае.

Наклубгор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыккы кьыдэзыгъэкьырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкь Іофхэмккэ, Іэккыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэп-кьэгъухэм адырлэ зэхыныгъэхэмккэ ыккы кьэбар жьугъэм иамалхэмккэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэккыж зыхьырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Іофхэмккэ, телерадиокъэтынхэмккэ ыккы зэлъы-Іэсыккэ амалхэмккэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлары-шлал, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ІОГ», 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэккэмккы

пчъагъэр

5063

Индексхэр

52161

52162

Зак. 225

Хэутыным узшыккэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхъатыр 18.00 Зыщыккэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шьхьалэр

Дэргэ Т. И.

Редактор

шьхьалэм иапэрэ

гуадзэр

Мэщлэккэ С. А.

Редактор шьхьалэм игуадзэр — пшъэдэккыж зыхьырэ секретары Хьурмэ Хь. Хь.

